

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, — Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai:
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Előfizetési árak:

Romániában:
Egész évre ..... 320 lei
Félévre ..... 165 lei
Negyedévre ..... 85 lei
Egy hónapra ..... 30 lei
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken is 1 lei 50 bani

Csehszlovákiában:
Egy hónapra ..... 25 ct
Egy szám ..... 1 ct

Jugoszláviában:
Egy hónapra ..... 20 dinar
Egy szám ..... 1 dinar

V. évfolyam, 32. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. sebat 13.

1922. február 11. Szombat

Uj helyzet előtt

Nem kutatjuk az okokat, mi ma-
gát a tényt nézzük. A tény pedig
rokonszenves nekünk. Ha már ered-
ményről lehetne beszélni, nem azt
mondanánk, hogy rokonszenves, ha-
nem hogy örvendő. De egyelőre
csak a minisztertanács határozatáról
van szó. Mi már rég vártuk ezt a
minisztertanácsot és ezt a határozat-
ot. Orománia zsidói még régebben.
Hogy pontos időt mondjunk, épen
félézázad óta. Mert épen félézázadja,
hogy a berlini kongresszus lezajlott
és Románia az egész művelt világ-
gal szemben vállalta azt a kötelezet-
séget, hogy zsidó polgárait egyenjo-
gúsítsa. Nos félézázadon át hiába
vártak óromániai zsidó testvéreink.
Hiába várták a minisztertanácsot,
amely határozta az egyenjogúsító tör-
vényről és hiába várták a parlamenti
lést, ahol ezt a törvényt megvitat-
ták és jogerőre emelik. A berlini
kongresszus óta újabb súlyos tények
dultak a történelemben, jött a vi-
gháboru és jöttek a háboru ered-
ményei, a békeszerződések. Ezekben
szerződésekben megegyeztek köte-
m magát Románia mindarra,
re Bismarck Berlinjében kötele-
séget vállalt. Kötelezte magát,
gy jogokat ad a nemzeti kisebbsé-
geknek és teljes jogu állampol-
gárrá emeli zsidó lakosságát. A
békeszerződés e pontjait nemcsak
Románia vállalta, de minden utód-
állam, ami azonban a zsidók, tehát
az „idegen”-ek egyenjogúsítását illeti,
ez kizárólagosan és különlegesen ro-
mán ügy. Ha még elintézték volna
a berlini kongresszus határozatait!
De negyven év béke és öt-hat év
háboru nem volt elég idő az elinté-
zésre. És nemcsak hogy nem intéz-
ték el, szomorú és fájdalmas tények-
kel esinálták az ellenkezőjét. Egész
Európa emlékszik a kegyetlen inci-
densekre, amelyek Romániából zsidó
családok ezreit kergették világra. Mi
nagyon jól tudjuk, hogy Romá-
nia, legalább is a mai Románia,
súlyosan megbánta igazságtalanságát.
Csak a közelmúltban volt alkalmunk
erről meggyőződni, amikor láttuk,
hogy ez az ország egyik emigráns
fiát, a londoni Gaster rabbit, a ki-
váló tudóst, aki az emigrációban is
annyi szolgálatot tett hazájának, ör-
vendező ünnepeléssel fogadta.

De a berlini határozatok negyven-
egynéhány évi huzavonája és hall-
gatása után újabb huzavona és
újabb halogatás következett a béke-
szerződések határozataira is. Nem
okoljuk érte a Vajda-kormányt,
amely végre is rövid életű volt és
nem ért rá erre is gondolni, de jog-
gal okolhatjuk Averescuékot, akik
hosszu uralmuk alatt akkora rövid
időre sem gondoltak a zsidókérdés
rendezésére, amennyi idő alatt a
lelkismeret fellobban és bevilágít e
kérdés európai jellegébe. De nem
idezünk frigi bűnököt, mert most végre
megtörtént. Bratianu kormányának
ez első tényei közül való s minthogy
nekünk ez a mozdulat igen szim-
patikus, mint mondtuk, nem ku-
tatjuk az okokat, amelyek előidézték.
Örülmi fogunk, ha majd az ország-
gyűlés ugyanolyan spontán fűrgessé-
gel intézi el, mint ahogy a miniszter-
tanács határozott róla.

Tudjuk, hogy az országgyűlés,
amelynek erről döntenie kell, alkot-
mányozó jellegű lesz. Nem is lehet
másmilyen. A háboru és a reá kö-
vetkező béke új helyzeteket terem-

tett. De nem is jó ez a szürke szó,
hogy új helyzeteket, amikor új or-
szágokról, hogy ne használjuk a ki-
fejezést, hogy új világról van szó. A
magnagyobbodott Romániának ezer
olyan új kérdése van, amely új alkot-
mányt követel. Az új alkotmányt
pedig csak a magnagyobbodott Ro-
mánia egész közvéleménye tudja fel-
építeni. A zsidók egyenjogúsítási
törvényét és a nemzeti kisebbségek-
nek a békeszerződésben biztosított
szabadságjogait csakis egy ilyen össz-
parlament tárgyalhatná. De ahogy a
dolgok ma állanak, tartunk tőle,
hogy az egész ország parlamentje
helyett csak a közvélemény egy
hányada lesz képviselve ott, ahol a
romániai zsidóság élettörvényéről dön-
tenek. Jóllehet e pillanatban csakis az
óromániai zsidóságot érdeklí az egyen-
jogúsítási törvény — hiszen a csatolt
területeken e területek régi tör-
vényei gondoskodnak a zsidók ter-
mészetes állampolgári jogairól — ab-
ban a pillanatban, amikor az alkot-
mányozó országgyűlés összeül és új
alapkra fekteti egész Románia al-
kotmányát, szó lehet, egész Románia
zsidóságairól. És lesz is szó róla,
kell hogy legyen, mert mint Romá-
nia többi nemzeti kisebbsége, az
ittéli zsidóság is joggal várja azokat
a törvényeket, amelyek neki mint
etnikai közösségnek a modern demok-
rácia szellemében adják meg a sza-
badságjogokat.

Semmiestre sem tartjuk igazán
alkotmányozó gyűlésnek azt a par-
lamentet, amelyet nem az egész or-
szág közvéleménye nevezett ki. A
jelenlegi választójogi törvény pedig
minden más, mint az egész ország
lelkismeretének az elismerése. Nem-
csak hogy általános, egyenlő, titkos
és proporcionális választásokról nin-

esen szó, holott csakis ezzel a mód-
szerrel lehetne megszólaltatni a lakos-
ság teljességét, de a baj tetézett,
mert a hiányos választójogi törvény
mellett maguk a választói listák is
hiányosak. Ezt a kettős hiányt min-
denütt a kisebbségek sanylik. Tehát
a zsidóság is. Hogy várjon Románia
zsidósága lojalís, becsületes törvényt
a parlamenttől, amelyből az ő kül-
döttjei esetleg hiányozni fognak?
Holott ott kell lenniük nekünk is és
ott kell lenniük a testvér-kisebbsé-
geknek is. Nos az egyenjogúsító
minisztertanács után próbáljunk tel-
jes jóhiszeműséget feltételezni Bra-
tianuról és kormányáról. Próbáljuk
elhinni, hogy Bratianuék komolyan
gondolják, hogy helyreállítják Ro-
mánia európai nivóját, komolyan gon-
dolják azt, amit egy miniszter teg-
nap az Uj Kelet munkatársának
mondott: „Mi nem demagógiát aka-
runk, hanem demokráciát!” Mi el-
akarjuk ezt hinni. Ha Bratianuék
is az a becsületes, hogy ez a mi
hitünk megmaradjon, egyről feltét-
lenül gondoskodniuk kell: jó vá-
lasztójogi törvényről és tiszta válasz-
tásokról. Ezt a választást így meg-
tartani nem szabad. Ha már a par-
lament a múltban elmulasztotta a jó
választójogi törvény megalkotását,
ám gondoskodjék erről Bratianu kor-
mánya, gondoskodjék a miniszter-
tanács. Egyetlen jó törvényrendelettel
mindent helyre lehet hozni. Igaz,
hogy a törvényrendeletek valamilyen
törvény paragrafusába ütköznek, de
ha csak arról a kis szabálytalanságról
van szó, ezt ép a demokrácia és az
összesség nevében fogják nekik meg-
bocsátani Nagyromániának azok a
milliói, akik istenadta és emberi
jogaik alapján benn akarnak lenni
az alkotmány sáncában.

Mit látott

Bratianu Vintila pénzügyminiszter Erdélyben

A pénzügyminiszter beszéde a liberális körben. Simionescu
pénzügyi államtitkár nyilatkozik a miuiszteri látogatás
céljáról

Az Uj Kelet tudóstól.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter
és Mosoiu tábornok közlekedésügyi
miniszter tegnap délután érkekezletet
hívtak össze a kolozsvári liberális
pártkörben, amelyen végleg megál-
lították a liberális párt erdélyi jelölt-
jeinek listáját. Azután kisebb nép-
gyűlés volt, amelyen Banescu ko-
lozsvári pártelnök üdvözölte néhány
meleg szóval a minisztereket, mire
Bratianu Vintila a következő be-
széddel válaszolt:

— Nem azért jöttem el e gyűlésre,
hogy szónoklatot tartsak, hanem hogy
közöljem a jelenlevőkkel, hogy a kor-
mány azért vállalta azt a súlyos terhet,
amit ma a kormányzás jelent, mert meg-
volt a bizalma az ország energiában
és a nép rátermettségében és mert
tudta, hogy a liberális párt képes en-
nek a munkának vezetésére és a fel-
adat megvalósítására.

— Kolozsvárról egy kereskedő-
küldöttség érkezett a kormányhoz, telve
panasszal. Beismerték, hogy senki sem
vádolható, mert

**előbb rendet kell csinálni az
országban és helyre kell állí-
tani az ország hírelét.**

Méskülönb minden erőfeszítés hiába-
való. Senki nem képes ezt megtenni,
csakis a liberális párt és ezért hazafias
kötelessége volt ezt a munkát vállalni.

— Ha a nemzeti párt győzne is a

választásokon, akkor rászorulna azok-
nak a támogatására, akik kormányzá-
sukkal romlásba vitték az országot,
mint Lupu, Stere, Mihalache és meg-
hosszabbítaná azt a veszedelmes hely-
zetet, melyben ma vagyunk.

A kérdés, melyet a választókhoz
kell intézni, a következő:

**Hogy fog ezután haladni Nagy-
románia?**

— Nem! Nem! Azon az ösvényen,
amelyen eddig haladtunk, nem mehe-
tünk. Szolgáljon például a szomszéd
államok gazdasági helyzete, amelyeknek
organizációja sokkal fiatalabb a Ro-
mániánál. Az utóbbi két esztendőben a
román nép nem tudta megmutatni
munkaerejét, mert a kormányok, ahelyett
hogy munkájukat elősegítették volna,
rossz intézkedéssel gátolták. A válasz-
tások meg fogják mutatni, kiknek adja
a nép a hatalmat. A nehézségek nagyok,
de azok legyőzhetők munkával és
akarattal. Nézzük a költségvetés kér-
dését. Ha befolyna minden adó, minden
előirányzott bevétel és a másik oldalon
tovább tartana a pazarlás, a tékozlás,
volna egészséges budgetünk? Hogy
azonban a munkát, amit el kell végez-
nünk, elvégezhessük, feltétlenül a nép
bizalmára van szükségünk. És ha ez
megvan, törekedni fogunk a külföld
bizalmát visszanyerni. El fogunk menni
Génuába, hogy jóvátételt követeljünk.
Mi voltunk az egyedüliek, akik

ahelyett hogy megkaptuk volna azt,
amit ellenségeink nekünk okoztak,
ellenségeink követeléssével kell szemben
álljunk.

— Mindez azért van, mert 1919-ben
Párisban gyáván visszavonultunk és
nem követeltük elég erővel azt, ami
nekünk jár. Nem szabad ismét a múlt
hibába esnünk. Reméljük, hogy Génuá-
ban alkalmunk lesz követeléseinket ér-
vényesíteni.

— Ezek az elvégezni valók főbb
vonásokban, ezzel szemben mi kérjük
a választásoknál a nép bizalmát, hogy
igy országunk stabil kormányhoz jutva
nagygyá tehessük Romániát. Ha ezt
megkapjuk,

**elkövetkezik ismét az 1877-es
idő,**

amikor az ország minden polgára meg-
elégedéssel dolgozott az ország nagygyá
építésén.

— Ez a helyzet és apellálók a
néphez, tegye lehetővé nekünk progra-
munk keresztülvitelét.

A pénzügyminiszter beszéde után
Banescu beszélt még és azután meg-
kezdtek a jelöléseket.

A miniszterlátogatás célja

Bratianu pénzügyminiszter kolozs-
vári tartózkodása alatt nem fogadta
az újságírókat.

A pénzügyi reszortnál tett látó-
gatása után alkalmunk volt beszélni
Simionescu pénzügyi vezérigazgató-
val, akitől kérdéseimre az alábbi
érdekes felvilágosításokat kaptam.

— **Mi a miniszter ur látogatásá-
nak közvetlen célja?**

— Röviden: információszerzés. A
miniszter ur több ízben hangsúlyozta,
hogy

**tökéletesen meg akarja ismerni
Erdély sokat hangoztatott spe-
ciális helyzetét.**

Kijelenthetem, hogy a legnagyobb
precizitással és körültekintéssel igye-
kezett minden kérdéstről informálódni.
Az érdeklődő pénzügyi programjának
teljes nyilvánosságra való hozatalában
is, hogy nem akarja addig végérvé-
nyesen kifejezni programját, amíg
nincs tisztában Erdély speciális hely-
zetével.

— **Befejezte-e a miniszter kolozs-
vári látogatásával információs útját?**

— Nem. Előreláthatólag elutazik
Nagyváradra, Aradra és Temesvárra
is, hogy értesüléseit minél szélesebb
alapkra fektesse.

— **Itt léte alkalmával intézkedett-e a
miniszter valamely irányban?**

— Néhány sürgős és fontos ügy-
ben intézkedett. Elsősorban a leg-
határozottabban utasította az összes
pénzügyi szervezetet, hogy a tisztvi-
selők alkalmazásánál és előléptetésé-
nél csak egy szempont legyen irány-
adó: használható-e a tisztviselő,
vagy nem? Kijelentette, hogy leg-
szigorubbán fog büntetni minden
olyan törekvést, amely a tisztviselők
közti harmóniát vallási vagy faji
heccelődésekkel igyekszik megbuk-
tatni. Intézkedett továbbá a minisz-
ter a fizetésekre vonatkozólag. Tudni-
lik önhírbánkon kívül eddig sok ese-
ben halasztást szenvedett a tiszt-
viselők kifizetése. A jövő hónapból
kezdve minden esetben pontosan ki-
utalhatjuk a fizetéseket, mert a mi-
niszter érintkezésbe lépett ebben
az ügyben a Banca Nationalával, aki
rendelkezésünkre bocsáthatja eseten-
ként a szükséges összeget.

— **A miniszter kijelentette, hogy
a legrövidebb időn belül rendezni
kívánja az erdélyi hadikárpótlásokat.**

Mivel az erdélyi hadikárpótlásokról eddig nem készült pontos és teljes kimutatás, a miniszter intézkedett, hogy záros határidőn belül készítsük el, hogy a hadikárpótlások kifizetése emiatt halasztást ne szenvedjen. Ez a nagyfontosságú intézkedés, azt hisszük, teljes megelégedésre fog szolgálni az érdekelt köröknek.

Meglepődve értesült a miniszter arról a súlyos mulasztásról, hogy az előző kormányok hibájából a korona-beváltásánál foglalkoztatott állami tisztviselők még a mai napig sem kapták meg az akkori munkájukért járó napidijukat, holott a napidijakat fedező összeget levonták annak idején az ötezer lein felül beváltott összegek öt százaléka képen. Az igényjogosultak listáját a napokban elkészítjük és rövid időn belül kifizethetjük a tisztviselőket.

— Mi igaz, a vezérigazgató urak és más főbb hivatalnokoknak kicseréléséről elterjedt hírekből?

— Egy szó sem igaz. A pénzügyminiszter ur kijelentette, hogy nem érdekli ilyen szempontból senkinek a politikai meggyőződése.

A magunk részéről nem vonhatunk le különösebb következtetéseket a miniszter kijelentéseiből és intézkedéseiből, mert nem tudjuk, hogy a komoly és alapos pénzügyi munka helyett nem e csak felszínes, választási hangulatkeltéséről van szó. Várjuk a tetteket.

A Kiskülli megyei prefektus beiktatása

Zsidó küldöttségek a prefektus előtt

Az Uj Kelet tudósítójától.

Dicsőszentmárton, febr. 9. Február nyolcadikán ünnepélyesen beiktatták hivatalába Kiskülli megye új prefektusát, dr. Folea Emil ügyvédet. Az ünnepségre meghívták a zsidó hitközség is, amelyet dr. Krausz József rabbiával az élen, Weiszburg Jakab, Farkas Ignác, Kunovits Radosz és dr. Farkas Béla képviselt. A Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja külön meghívást kapott. Dr. Erdős Izor élen megjelentek Vértesszentmiklósi, dr. Lebovits, Sámuel Ignác és dr. Ligeti Sándor. Dr. Erdős, a csoport elnöke a következő beszédet intézte a prefektushoz:

Igen tisztelt prefektus ur!

A Zsidó Nemzeti Szövetség Kiskülli megyei csoportja nevében lelkes örömmel köszöntöm méltóságodat díszes székében, amelybe a liberális kormány bizalma ültette. A liberális kormányról úgy hallottuk, hogy programjában igazán demokratikus és valóban liberális elvek várják gyakorlati megoldásukat egy a közigazgatás, mint a közgazdaság és pénzügyi terén.

Reméljük, hogy az eddignél jobb viszonyok közé jut Nagyrománia egész polgársága nemzeti és valláskülönbség nélkül. Bennünket zsidókat, épen úgy mint minden más hitű fiát a legujabb állannak, a kormány minden megmozdulása érdekelt és mi is szorongva lessük az élet, a megélhetés lehetőségének javulását, különösen és elsősorban fontos reánk nézve zsidókra, hogy miként gondolkodik a mindenkor kormányrólunk, mint az ország egyik számottevő nemzeti kisebbségéről.

Az új kormány manifesztumában a kisebbségeknek teljes egyenjogúságot ígért. Biztosítani akarja az ország minden nemzetiségű és anyanyelvű népének vallási és kulturális jogait.

Ön, tisztelt Prefektus ur, ennek a kormánynak vármegyénkben politikai exponense bizalmi embere s eddigi működésénél fogva garancia nekünk arra, hogy kormánya ezen ígéreteinek hű végrehajtója lesz.

Személyesen van szerencsém ismerni liberális eszméket diadalra segíteni, a mi nemzeti szövetségünknek is legszebb kötelessége. Kérjük Prefektus urat, hogy ezen értelemben sorozzon hívei közé. Heddd!

A prefektus szívesen fogadta a szavakat és elismerte, hogy a zsidóságának, mint kisebbségnek joga van saját népi életét élni.

Kelet-európai egészségügyi konferencia

Varsó, febr. 9. (Rador.) Karahan, Szovjetországi követe, közölte a lengyel kormánnyal, hogy Oroszország egészségügyi konferenciát szeretne összehívni Varsóba, amelyen a kelet-európai egészségügyi helyzetről és annak orvoslásáról tanácskoznak.

Még nem vagyunk emancipálva'

Dr. Adolphe Stern, az óromániai zsidó egyenjogúsítási mozgalom vezére nyilatkozik az Uj Keletnek az emancipáció hiányosságairól, a zsidók alkotmányjogi követeléseiről és a képviselőválasztásokról

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától.

Bukarest, február 10. Tegnap délután felkerestem a str. Sapientiei 4 szám alatt levő impozáns palotájában dr. Adolphe Stern ügyvédet, az óromániai zsidó egyenjogúsítási mozgalom agilis vezérét, a Belső Zsidó Egyesületének (U. E. P.) elnökét és a Keren Hajjeszód-akció regátbeli vezetőjét.

Adolphe Stern egyike a legtekintélyesebb bukaresti zsidóknak, már idősebb ember, közel járhat a hetven évhez és noha rendkívül küzdelmes mult van a háta mögött, még ma is harcoss és megbékéltlen. Amikor egy óriási, tanácsteremnek is beillő emeletnyi magasságú, falain hatalmas, csaknem tetőig érő festményekkel és perzsákkal díszített hallon keresztül félkörben kanyarodó dífalépcsőkön belépek az emeleten lévő dolgozószobájába, Adolphe Stern drapp hálókabátban, papucsban ül íróasztala előtt és az U. E. P. titkáranak a jelentéseit hallgatja. Adolphe Stern egészen úgy néz ki, mint Anatole France. Hosszu, csontos alak és feje az a mélyen elnyúló hordpadós fej és haja az a nyakára omló, szálanként lengő fekete szőcsés körhaj, mint a nagy francia író. És lényegileg is, távol minden erőszakos hasonlattától, ez az Adolphe Stern is francei, tehát emberi igazságokért küzd. Ahogy ebben a karosszékben ült, úgy tűnt fel, mintha a talpával a gyűlölet és az előítéletek kékeszöld lehelletű kigyóját tartaná lenyomva.

Beszélgésünk úgy indult meg, mintha az élő időből eredne. Talán tíz éve mindössze, hogy Óromániában elcsendesedett az antiszemitizmus. A legtöbben már el is felejtették a pogromokat, amelyek a nakiéjén bennünket külföldiek az itteni bennszülötteknél is jobban megremegtettek és ezt az egész országot valami titokzatos fekete fátyollal vonták be. Adolphe Stern most úgy kezd beszélni, hogy a hangjába visszavibrálnak a lefojtott fájdalom emóciói és egy bizonytalan jövő kétkedései reszketnek az elkövetkezendő napokból beléje.

Keserű mult

A mult nagyon-nagyon keserű volt. Képzeld el, mennyi munka kellett ahhoz, hogy az óromániai zsidókat a mai pozíciójukra felfegessük. A Belső Zsidó Egyesülete, amelyet 1909-ben alapítottunk, annakidején nem nem kis merészség volt és működésének eredményességéhez összes anyagi és erkölcsi eszközeink és személyiink latbavetése volt szükséges. Tudja milyen helyzetben voltak itt akkor a zsidók? Idegenek voltak, de idegenek védelem nélkül. Idegen volt a francia és az angol is, aki itt élt, rájuk azonban vigyáztak a követségek, hogy semmi bajuk ne essék. Ki vigyázott miránk? Az akkori kormányok még csak nem is említették soha semmiféle törvényben vagy rendeletben az a szót: zsidó. Félték attól, hogy ezzel valamiféle faji összetartozás elismerését dokumentálják és hogy ha megütnek bennünket és mint zsidókat ütnek meg, erre külföldi testvéreink is fel fognak szisszenni. Nem, nekünk nem volt szabad sehova sem tartoznunk, egyedül és magunkra hagyottan kellett elviselni szenvedéseinket, mert minden szálát, ami valakhez hozzákötött volna, elvágta, minden kapeszt szétváltattották és úgy tekintettek bennünket, mint akik senkihez nem tartozunk.

Adolphe Stern vastag könyvet vesz fel az íróasztaláról.

— Ez a könyv életem történetének második kötete. A napokban jelent meg és a címe románul: „Insemnari din viața mea.” Feljegyzések. Ebben a két könyvben mindent megírtam, ami az óromániai zsidók emancipációjával kapcsolatban van.

— Az emancipációt is?

Adolphe Stern szomorúan megcsóválja a fejét.

— Nem, az még nincs benne. Mi még nem vagyunk emancipálva.

— És visszatette a könyvet az íróasztalra és egy sűrűn teleírt miniszterpapirost vett fel.

— Ha emancipálva volnánk, nem lenne szükség arra, hogy ilyen hosszú memorandumokat írjunk. Mi még nem vagyunk a románok egyenjogú polgártársai, mert az emancipáció, amit állítólag már megcsináltak volna, csak papíron van meg.

— És Adolphe Stern, olyan hangon, mint amilyennel Tisa be' Ab estéjén a kínót szólták mondani, csak valamivel reményteljesebben és energikusabb kiejtéssel, úgy, mint aki a meglévő állapotokkal ninesen megnyugodva és szilárd akarattal egy jobb jövőre egymásután olvasni kezdte a memorandum pontjait.

1. Követeljük, hogy az antant és Nagyrománia között létrejött békeszerződésnek a kisebbségekre vonatkozó 7. pontját vegyék fel az új alkotmányba és gondoskodjanak gyakorlati alkalmazásáról.

— Ez tudniillik még nem történt meg. Az óromániai zsidóság körülbelül egyharmadrésze még ma is nélkülözi az állampolgári jogokat. Csak a kötelességeink tesz eleget. A békeszerződésnek ez a hetedik pontja, mint hogy nemzetközi intézkedés, jogerősebb, mint a román törvények. Tehát még abban az esetben is, ha kihagyják az új alkotmányból, épen olyan érvényes kell, hogy legyen, mintha bevették.

2. Követeljük, hogy adják meg hitközségeinknek a szervezkedési szabadságot és hitközségeinket és intézményeinket ismerjék el jogi személyeknek.

Hiányzik a jogi alap

— Ez a követelésünk azért fontos és mulhatatlan, mert hitközségeink épülete és vagyona még ma is egyes magánszemélyek nevében van, mert hitközségeink és intézményeink nem folytathatnak, törvény előtt, mint testületek, nem jelenhetnek meg, egész létezésüknek, cselekedetüknek és fejlődésüknek hiányzik a jogi alapja.

3. Követeljük a zsidó iskolák és bizonyítványaik érvényességének az elismerését és állami szubvencionálásukat.

— Ezt a követelésünket resteljük talán a legjobban, mert ezzel alázunk meg leginkább a mi nagy kulturánkat. A kormány mai napig nem ismeri el a zsidó iskolákat, az általuk kiadott bizonyítványokat érvénytelennek tekintik és tanulók csak úgy léphetnek át más iskolába vagy az egyetemre, ha rendes iskolai vizsgáikon kívül, még egy külön állami bizottság előtt is, magas vizsgadíj fizetése mellett, levizsgáznak.

4. Követeljük, hogy a hivatalos és nemhivatalos antiszemita propagandát a községekben és a városokban, a sajtóban és a nyilvános összejöveteleken megszüntessék.

— Erre a követelésünkre nagy szükségünk van, mert az antiszemitizmus ujjában ismét megnőtt.

5. Követeljük a zsidó hitközségek állami szubvencionálását.

Adolphe Stern fáradtan visszabocsátotta a memorandumot az íróasztalra és beszélgetésünkben egy kis szünet állott be. Ő is, én is és a mellettünk figyelmesen hallgató titkár is elgondolkoztunk. Percekig nem szólunk egy szót sem, de bensőnkben mindannyiunkat valami kellemetlen feszültség fogott el, ami lehetett az elkedvetlenedés és a felháborodás, a küzdelmes sikraszállás és a harc bizonytalanságának érzése is. Ennek az egyszüvesített kedélyállapotnak Adolphe Stern adta meg a helyrebillentő lökést.

— Nem tartunk mi igényt hegemóniára, csak egyenlő jogokat akarunk lenni azokkal, akikkel ebben az országban együtt élünk. Ez nem olyan nagy dolog, minden embernek legtermészetesebb joga és nekünk nem is annyira

maga a jogfosztottság fáj, hanem — és az íróasztalra mutatott — ez a darab papiros, amelyben azt a természetes jogunkat még most is, 1922-ben kérniünk kell.

A választások

Szétfolyó érzéseinket igyekeztem két konkrét kérdésben összefogni.

— Miért nem állít a Belső Zsidó Egyesülete a mostani képviselőválasztásoknál zsidó listára zsidó nemzetiségi jelölteket és miért tartja szükségesnek, hogy valamelyik román politikai párthoz csatlakozzék?

— Válaszképen erre a kérdésre szembe fogom állítani egymással az 1919-iki választásoknál tanúsított magatartásunkat azzal, amelyet most akarunk követni. 1919-ben zsidó listára zsidó blokkból zsidó nemzetiségi jelölteket léptettünk fel és egyiküket sem tudtuk megválasztani képviselőnek. Akkor ez nem volt olyan nagy szerencsétlenség és a választások végével örültünk, hogy legalább a jelölésben dokumentálni tudtuk nemzeti egységünket. Ezzel a demonstratív sikerrel ma már, amikor ténylegesen és mindennapi életünk nyugalma miatt is szükségünk van parlamenti képviselőre, nem elegendhetünk meg. Minthogy pedig a tiszta nemzetiségi listákkal és jelöltekkel most sem hozhatnánk be zsidókat az országgyűlésbe, elhatároztuk, hogy valamelyik román politikai párt kebelében igyekezzünk parlamenti képviselővé jutni. Ezt a koalíciót a leghelyesebben úgy fejezhetem ki, hogy a választások idejére valamelyik román párttal kartellt kötünk.

— Körülbelül hány képviselőre számítanak?

— Nem annyira a számra helyezük a fősúlyt, mint inkább arra, hogy olyan emberek kerüljenek be közülünk az országgyűlésbe, akik tekintélyükkel és fellépésükkel a zsidóság érdekeit csakugyan meg tudják védeni.

— Nem gondol arra elnök ur, talán ugyanezt elérhetnék akkor, ha csatlót területek zsidóságával egységes és egy táborban vívnák meg a választásokat?

— Az együttműködésre sokat gondoltunk, de a választási idő olyan rövid és a bennünket a kárpátokontuli testvéreinkkel összekötő kapeszt, sajnos, még olyan gyenge, hogy ezen az alapon ennél a választásnál még nem indulhattunk meg.

Amikor beszélgetésünkben idáig értünk, a titkár egy gyűlésre figyelmeztette Adolphe Stern, amelyre el kellett mennie. Bucsuzás előtt még érdeklődtem a Keren Hajjeszód-akció óromániai sikeréről, Adolphe Stern azonban az erre való feleletadás alól kimentette magát azzal, hogy ennek az akciónak a vezetését, előrehaladott kora és állandó gyöngékedése miatt csak mint tiszteletbeli megbízatást vállalta el és így arról konkrét adatokat nem adhat.

Ben Ami

A kormány és a tisztviselők

Bukarest, február 10. A tegnapi minisztertanácsban a tisztviselők ügyében a kormány elhatározta, hogy szándékait külön kommunikékben fogja nyilvánosságra hozni. A kommuniké ma megjelent és a következőket tartalmazza:

A kormány elvárja az összes tisztviselők támogatását, hogy az államot a nagy nehézségektől megszabadítsák. A kormány a tisztviselők szerzett jogait respektálni fogja. Szükséges, hogy Nagyrománia összes tisztviselői sürgősen egységes státusba soroztasanak. A kormány a törvényhozó testülettől a tisztviselői gramatika megszavaztatását fogja kérni, amely biztosítani fogja előmenetelüket, állandóságukat és többi jogaikat. Addig is elismeri, hogy a pénzügyi helyzet nyújtotta lehetőség keretén belül javítani kell a tisztviselők helyzetén. A kormány és a lelkiismeretes tisztviselők szolidaritása fogja biztosítani az állam ügyeinek menetét. A fősúlyes kiadások megszüntetésével nemesak az állam érdekeit fogja a kormány védelmezni, hanem a megtakarított összegeket majd a tisztviselői kar helyzetének javítására fordítani.

Szegén

Hogyan ár

özvegy há

Az U

Szomorú

Kélet szerkes

zött panaszolt

ami vele meg

boruban s öt

egyetlen vagy

pár száz koro

tengeti életét

Néhány nap

a szerkesztőse

Férjem,

szolja az öze

járt a világhá

be katonának.

reskedéssel fo

ségesen megé

is vettünk a l

A házat mi

osztatlan arán

könyvileg. 19

jevről nem

esett, azt hoss

tudtam megáll

kinlódóm s pi

magam és nev

Mult év

nalam Kalmár

ezt a kérdést

Tudja-e

felerészét, an

árverésen meg

Kalmár ur

férjem kezessé

szomszédunk

zásáért. Maria

háza került

hajtották be. I

tudtom és be

már ur tulajd

E látogatás

am és három

Elmentem a t

ott személyes

szomorú való

Mariának

rom kezeze vo

berek s a tar

velünk egyenl

gyonomból is

Eddig a l

igazságtalanság

ki: ezért kell

hálnia? Fühöz

len szaladgál

az Uj Kelet az

től igazának ki

Mit r

Felkerestem

noszt, akinek

nagykeresked

kérdésemre a k

— Én nem

házból, amelye

Addig nem is

János adósom

nél nem volta

házuakat árve

megtudtam, ho

kérésére rende

árverésen telje

jelentem meg és

naért a ház a

akartam volna

asszonyt, akkor

volna, de még

sem követeltem

szegény zsidó a

— Elismere

ság történt v

Marian kezesei

tették felelőssé

én rovásomra. I

Az asszony k

megjelentem Gl

aki mindkettőn

döntött, hogy

szemen van. I

hogy zsidó öz

a főrabbi kíván

lottam Fischné

kodom a házh

pénzért, amelye

zettem a háze

a kamatok hoz

ezer leit. Vagy

rona akkori ért

megegyezésre

ház jelenlegi

Szegény özvegy háza

Hogyan árverezték el egy hadi-özvegy házat ezer koronáért

Az Uj Kelet tudósítójától

Szomoru özvegy állított be az Uj Kelet szerkesztőségéhez és könyvek között panasolta el az igazságtalanságot, ami vele megtörtént. Férje eltűnt a háborúban s őt most ki akarják forgatni egyetlen vagyonából, a házából ezer és pár száz korona miatt. Piaci árusítással tengeti életét és nincs, aki pártját fogja. Néhány nap múlva egy levelet küldött a szerkesztőségbe.

Fisch Ábrahámné panasza

Férjem, Fisch Ábrahám — panasolja az özvegy keservesen — mindjárt a világháború kitörésekor vonult be katonának. Békeidőben köedényke-teskedéssel foglalkozott s ebből tisztességesen megéltünk, sőt 1906-ban házat is vettünk a Berek-utca 20 szám alatt. A házat mindkettőnkre egyenlő és osztatlan arányban bekelezték be telekkönyvileg. 1914 októberé óta a férjemről nem tudok. Eltűnt-e vagy elcsúszott, azt hosszas utánjárás mellett sem tudtam megállapítani. Azóta magamban kinlódok s piaci árusítással tartom fenn magam és nevelt gyermekemet.

Múlt év novemberben megjelent nálam Kalmár Mihály nagykereskedő s ezt a kérdést inézte hozzám:

— Tudja-e, hogy a háznak azt a felerészét, amely a férje nevében van, árverésen megvettem?

Kalmár ur elmondotta még, hogy a férjem kezességét vállalt Marian János szomszédunk ezer koronát kitevő tartozásáért. Marian közben megváltult, kórházba került s a tartozást a férjemem hajtották be. Így került a házam az én tudtom és beleegyezésem nélkül Kalmár ur tulajdonába.

E látogatás után idegrohamot kaptam és három napig nyomatam az ágyat. Elmentem a telekkönyvi hatósághoz s ott személyesen is meggyőződtem a szomoru valóságról. Megtudtam, hogy Mariannak a férjemem kívül még három kezeze volt, szintén vagyonos emberek s a tartozást mégis kizárólag velem egyenlítették ki s egyetlen vagyonomból is kiforgattak.

Eddig a levél. Minden sorából az igazságtalanság keserű kérdése mered ki: ezért kellett férjemnek hősi halált halnia? Fülhöz-fához való eredménytelen szaladgálás után, írja az özvegy, az Uj Kelet az utolsó szalmaszál, amelytől igazának kivívását reméli.

Mit mond Kalmár Mihály?

Felkerestem a ház jelenlegi tulajdonosát, akinek a Deák Ferenc-utcaiban nagykereskedése van. Kalmár Mihály kérdéseimre a következőket mondotta:

— Én nem tartam ki Fischné a házából, amelyet árverésen vettem meg. Addig nem is ismertem őket. Marian János adósom volt ugyan, de Fischék-nél nem voltam érdekelt fél. Mikor a házukat árverezték, az ügyvédemtől megtudtam, hogy Marian hitelezőjének kérésére rendelték el az aukióit. Az árverésen teljesen mint magánember jelentem meg és körülbelül kétezer koronáért a ház az enyém lett. Ha én ki akartam volna forgatni vagyonából az asszonyt, akkor már rég kilakoltattam volna, de még a házbér rámeső felét sem követeltem tőle, mert tudtam, hogy szegény zsidó asszony és hadiözvegy.

— Elismerem, hogy igazságtalanság történt velem, mikor a hitelezők Marian kezesei közül csak Fischéket tették felelőssé, de ezt nem írhatja az én rovásomra. Din-tóra is volt köztünk. Az asszony kívánságára decemberben megjelentem Glasner Móse főrabbi előtt, aki mindkettőnk kiballgatott és úgy döntött, hogy az igazság az én részemem van. De arra való tekintettel, hogy zsidó özvegyasszonyról van szó, a főrabbi kívánságára, egyezséget ajánlottam Fischéknek. Én nem ragaszkodom a házhoz, de viszont azért a pénzért, amelyet nyolc évvel ezelőtt fizettem a házért, nem fogadhatok el, a kamatok hozzászámításával, másfél-ezer leit. Vagy aranyban fizesse vissza a pénzt, vagy pedig libben, de a korona akkori értékének arányában. Más megegyezésre is hajlandó voltam. A ház jelenlegi értéke 30 ezer leit. Haj-

landó vagyok bármikor huszezer leitért megvenni Fischné részét, vagy pedig lemondani a magaméről, ha ő tizezer leit fizet. De az asszony nem akart velem kiegyezni.

Adataim kiegészítésére elmentem a városi járásbírószágra s utánanéztem a telekkönyben, hogy kik miatt és miért árverezték el Fisch Ábrahám házat. A 7164. számú telekjegyzőkönyvben találtam meg a Berek-utca (str. Livezii) 20 számú telket a 3014. helyrajzi szám alatt. A jegyzőkönyv C. jelzésű teherlapján a következő bejegyzés van:

Az 1910 év okt. 17-én kelt kötelezvény alapján a jelzőleg kettő-ezerhatszáz kor. kölesöntőke, ennek 6.75 százaléka kamataja, 8 százaléka késedelmi kamataja és háromszáz kor. költség biztosíték erejéig az A + 1 rsz. alatti ingatlanra a Kolozsvári Magyar és Középtizedi Hitelszövetkezet mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja javára bekebelezetetik.

E bejegyzés után még egy bekebelezés következik melléljelzőleg címen ezer korona kölesöntőke s járulékaiban biztosítékául. A két bejegyzésből kitűnik tehát, hogy Marian hitelezője az azóta megszűnt Hitelszövetkezet volt s ez a bank árvereztetette el bírói uton a hadbavonult Fisch Ábrahám házat. Marian ugyanis a háborúban megváltult és fizetéseketlen lett, Fisch Ábrahám-nak nyoma veszett, a felesége pedig

nem tudott a dologról s így nem rendezhette az ügyet, mire az antiszociális bank könyörtelenül dobraütötte az özvegy házat. Erről tesz bizonyosságot a telekkönyvi jegyzőkönyv B. jelzésű tulajdoni lapján levő, 1918 július 18-ról keltezett bejegyzés.

Vételár 1200 K. A tulajdonjog az A + 1. sorsz. jószágtestből Fisch Ábrahám-nak B6. sorszám szerint illető részre árverési vétel címén Kalmár Mihály kereskedő kolozsvári (Cser-törő-u. 56) lakos javára bekebelezetetik.

És jött a pénzügyigazgatóság és ötszázalékos jelzőleggel terhelte meg Fisch Ábrahám-né házat 1188 korona 33 fillér adóért, melyet a háború alatt nem követelek tőle s azóta úgy felővekedett, hogy az özvegy könnyen elvesztheti a háza megmaradt felét is. Ez ellen Fischné sehohsem kap igazságot. Legfeljebb azzal vigasztalódhatik, hogy az ő esete nem az egyetlen. A háború alatt a bankok kihasználták a férfiak távollétét s a tehetetlen asszonyok ellenében könyörtelenül érvényesítették furfangos jogait. Jogi körökben számtalan esetről tudnak, hogy a háborúban megrokkantakat, özvegyeket és árvákat nevéseges összegek miatt koldusbotra juttatták. Ezért igazán nem volt érdemes meghalni.

Assér Lemil

Anglia elismerte az egységes Törökországot

Curzon lord nyilatkozata az alsóházban — Konstantinápoly legyen a főváros, de a tengerszorosokat nem szabad elzárni — Oroszország felére csökkenti hadseregét — Franciaország a Habsburgok ellen

Az Uj Kelet tudósítójától

A világ politikáját még mindig az a kö igazítja, amelyel Lloyd George kavarta fel a pihenő vizeket. A génuai konferencia. Megtartják, vagy nem tartják meg? Vagy megtartják, de elhalasztják. Az a jegyzék, amely az Uj Kelet tegnapi közlése szerint, a francia kormány Londonba küldött s amelyben a génuai konferenciának újabb három hónapra való elhalasztását kéri, ma érkezett párisi távirat szerint.

valamennyi hatalomhoz elment.

A jegyzék hangsúlyozza, hogy a konferencia nem teheti vita tárgyává a békeszerződéseket, mert ez csak a kisantant békéltetését vonná maga után. Ugylátszik, mintha a francia kormány tisztára a kisantra gondolna, pedig nem így áll a dolog. Poincaré elsősorban a verseillesi békeszerződés megbonthatatlanságára gondol. Mindamellett a francia jegyzék ezzel a külön is aláhuzott hangsúlyozással ment el Bukarestbe, Prágába, Varsóba, Belgrádba és Rómába. Tul ezen a diplomáciai jegyzéken egyéb megbeszélések is folynak a kulisszák mögött.

Benes cseh miniszterelnököt mára várják Párisban.

Benes Párisba érkezése a kisantantnak a génuai konferencián való részvételével van szoros összefüggésbe. A francia politika ma, miután az angol-francia antantot az a veszély fenyegeti, hogy meghiusul, mindenképpen a kisantanttal kacérokodik. A Poincaré-kabinetnek az angol kormányhoz intézett jegyzéke a génuai konferencián kívül a Habsburg restauráció kérdését is kihangsúlyozza. Amennyiben kísérlet történne a Habsburg-uralom helyreállítására,

ezt Franciaország a leghevesebben ellenezné,

Franciaország annál kevésbé hajlandó a megkötött szerződésnek lábaltiprását tűrni, mivel ez a kisantant és Olaszország érdekeit súlyosan sértené. A jegyzéket különben a francia kormány magyarázni igyekszik saját közvéleménye előtt is. Poincaré a francia parlament külügyi bizottsága előtt kijelentette, hogy Génuai elhalasztására azért van szükség, hogy az ott tárgyalásra kerülő kérdéseket alaposabban előkészítsék. Reméli hogy ezirányú előterjesztéseit az angol kormány is magáévá teszi.

Oroszország hallatlan erőfeszítéseket

tesz, hogy a meghívást Génuába ne vonják vissza. Miután Franciaország bizonyos feltétellel maga is kapható a génuai tárgyalásokra, már csak egy ellenzéke van a konferenciának, Amerika. Harding állítólag egy ma érkezett washingtoni jelentés szerint nem fogadta el a Génuába való meghívást. A Havas-ügynökség jelentése szerint

az amerikai kormány csak a szenátus külön felhatalmazásával vehetne részt a tárgyalásokon,

a szenátus pedig Génuai-ellenes. Egy multkori washingtoni jelentésünk ezt a magatartást két okkal magyarázta. Az egyik ok az, hogy Amerikának nincs igénye egy asztalhoz illni Oroszországgal, mert ez de jure a szovjetkormány elismerését jelentené, a másik ok majdnem érzelmi. Az amerikaiak haragszának a washingtoni konferencia sikertelensége miatt és azt hangoztatják, hogy mindaddig, amíg az európai államok nem respektálják a leszerelési értekezlet határozatait, ugysis meddő minden konferenciázás.

A szovjetkormány végrehajtóbizottsága ma elhatározta, hogy a hadsereg létszámát felére csökkenti.

Ezzel az elhatározással akarják Amerikát jobb belátásra bírni. Válasz ez a gyors intézkedés a nemzetközi szocialisták nyolcadik bruxellesi konferenciájának egyik indítványára, amely valamennyi állam leszerelését követeli, köztük az orosz hadsereg leszerelését is. A washingtoni leszerelési konferenciának különben alig volt ilyen sikere. Ez a konferencia csak a hadihajózás dolgában ért el eredményeket. Harding elnök elrendelte, hogy

tizenennyé építés alatt álló hadihajó munkáját azonnal szüntessék be.

A pangó amerikai acélpárt meglehetősen érzékenyen érinti ez az intézkedés.

Ami a közeli Kelet problémáit illeti, szenzációs nyilatkozat hangzott el az angol alsóházban. Curzon lord angol külügyi államtitkár kijelentette, hogy Törökországnak meg kell engedni nemzeti egysége helyreállítását.

Az egységes török nép fővárosa Konstantinápoly lenne, azzal a feltétellel, hogy a tengerszorosokat Törökországnak sohasem szabad elzárnia többé.

Curzonnak ez a nyilatkozata nem jelent kevesebbet mint azt, hogy Anglia bele-megy Angora és Konstantinápoly egy-

ségeitésébe, esetleg abba is, hogy Kemál pasa Konstantinápolyba helyezze kormányát. Angorai távirat szerint Jussuf Kemál pasa ma Párisba és Londonba utazott, hogy a francia és az angol kormányok előtt a kemalista kormány álláspontját érvényesíteni igyekezze. A török delegátus Kemál pasa teljhatalmu megbízásával van ellátva. Ha Curzon lord nyilatkozata valóság, akkor Kemálék küldöttéit örvendetes ténylek várják Londonban.

PILPUL

(*) *Visszatérünk a pilpulhoz.* Nem is térünk vissza hozzá, mert el sem szakadtunk tőle. De ha nem szakadtunk el tőle, miért hallgatunk? Hát egyszerűen azért, mert vitatkozni akartunk. De hiszen ebben a rovatban már jó három hónap óta nem vitatkoztunk! Persze, hogy nem, de olykor ez is pilpul. Mikor vitatkozni lehetne és az ember nem vitatkozik, már az is szembeállítás a felfogással, vagy azzal a megállapítással, amely helytelen és arra való, hogy lecsafolják. Mert a hallgatás ilyenkor azt jelenti: te most arra vártál, hogy vitatkozzam veled. Hát lásd: nincs igazad, még csak nem is vitatkozom. Ha felelni akarnék, te mindjárt bölcs ráncokba szednéd az arcodat és fölényesen mondanád: tudom, hogy mit akarsz felelni. Hát nem tudod, okos barátom, mert egyáltalán nem is felelek. Ha felelni akarnék rá, csak az ellenkezőjét mondhatnám és te olyan ostoba vagy, hogy ki nem találhatod ellenkezőjét a magad ostobaságának, mert az már nem ostoba, hanem okos dolog volna és ilyet nem tudsz kipurélni magadból. Vannak ostobaságok, amiknek a legabszolútabb ellentétét csak hallgatással lehet kifejezni. Mert van olyan állítás, ami nem is volna ostoba; ha meg nem mondják. Mivelhogy ilyen esetben az elszólásban van a hiba, a legteljesebb cáfolata csak a hallgatásban van. Hát mi azért hallgatunk, mert csupa olyan kérdéssel kellett volna pilpulba állani, amit cáfolni legjobban csak hallgatással lehetett. Az a sok elmaradt pilpul, igazi pilpul volt, csak ki kell találni, hogy mire vonatkozott.

(**) *Az ausztriai diákszövetség kilépett az általános német diákszövetségből.* Az ausztriai diákszövetség ragaszkodik a Burschenschaftok régi szabályaihoz, melyek szerint a szövetségnek csak „germanisch-arischer“ származású tagjai lehetnek. Az általános német diákszövetség ugylátszik jobb meggyőződésre tért át és ez adott okot az osztrák diákság kiválására. Mert az ausztriai „germanisch-arischer“ származású diákság még mindig nem érzi jól magát, a más, — értsd sémita származású diákság körében. És ezt igazán nem lehet rossz néven venni tőlük. A szegény „germanisch-arischer“-eket állandó inzultusok érik a sémita származásuk részéről. És ha nem a padokból: a katedrálról egészen bizonyosan. Ha egy derék osztrák Bierbursch elbukik a vizsgán, egészen bizonyosra lehet venni, hogy valamelyik sémita Einstein megint valami újabb világléleletet talált ki. Általában, ezek a sémita professzorok szinte direkt a germanisch arischer diákság bosszantására és elbuktatására találják föl az újabb és újabb világgigaszásokat. Csodálható-e, hogy a szegény árja-osztrák diákok kézzel-lábbal tiltakoznak a nem árja vegyülés ellen?

Nemzetközi munkáskonferencia Génuában

Páris, február 9. (Rador.) A francia munkásszövetség hivatalos értesítést kapott az amszterdami nemzetközi munkásirodától, hogy a munkásság Génuában nemzetközi konferenciát fog tartani az európai államok konferenciájával egyidejűleg.

Konfliktus Perában

Konstantinápoly, február 9. (Rador.) Perában összeütközés történt a görög konzulátus ügynökei és a török rendőrség között. Az összeütközésnek az angol katonaság vetett véget.

g fáj, hanem — és
tt — ez a darab
zt a természetes
s, 1922-ben kér-

A választások
ket igyekeztem két
szefogni.
t a Benschüllött Zsi-
ostani képviselővá-
tára zsidó nemze-
ért tartja szüksé-
lyik román poli-
zzék?
erre a kérdésére
ni egymással az
al tanusított maga-
lyet most akarunk
dó listára zsidó
zetiségi jelölteket
küiket sem tudtuk
előnek. Akkor ez
szerecséltenség
vel örültünk, hogy
en dokumentálni
günket. Ezzel a
ma már, amikor
demnapi életünk
lkéségünk van par-
nem elégedhetünk
a tiszta nemzeti-
ltekkel most sem
t az országgyü-
hogy valamelyik
kebelében igyek-
pviselethez jutni.
helyesebben úgy
választások ide-
párttal karteltt

ny képviselőre

számra helyez-
sább arra, hogy
nek be közülni
k tekintélyükke
sidóság érde-
védeni.
ra elnök ur,
nék akkor, a
ágával egysé-
ívniák meg a

ésre sokat gon-
si idő olyan rö-
kárpatokontuli
kapocs, sajnos,
gy ezen az ala-
ál még nem in-

inkben idáig ér-
ésre figyelme-
melyre el kellett
még érdeklőd-
akció örómániai
m azonban az
alól kimentette
k az akcióknak
t kora és ál-
tatt csak mint
vállalta el és
kat nem adhat.
Ben Ami

tisztviselők
10. A tegnapi
ztviselők ügyé-
tározta, hogy
kommunikáció-
ozni. A kom-
és a követke-

az összes tiszt-
ogy az államot
megszabadítsák.
selők szerzett
ia. Szükséges,
szes tisztviselői
usba soroztas-
a törvényhozó
elői gramatika
kérni, amely
enetelüket, ál-
jogaikat. Ad-
a pénzügyi
tőség keretein
ztviselők hely-
a lelkiismeret-
foga
yeinek mene-
sok megszün-
állam érdekeit
mezni, hanem
eket majd a
ének javítására

HIREK

— Az Uj Kelet szerkesztőségéből.
Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség második konferenciáján az Uj Kelet főszerkesztője, dr. Fischer József kijelentette, hogy sokoldalú, egyéb közéleti elfoglaltsága miatt kénytelen lemondani erről a tisztségéről. A Szövetség vezetősége azóta ismétletlen kísérletet tett, hogy dr. Fischer Józsefet, aki lemondása után ideiglenesen még helyén maradt, annak visszavonására indítsa, de sajnos, nem sikerült őt elhatározásának megmésztására bírnia s így a tegnapi nappal dr. Fischer József csakugyan megvált lapunk főszerkesztői tisztségétől. Mikor ezt az Uj Kelet olvasókörzetségének hírül adjuk, nem mulaszthatjuk el, hogy a hála és elismerés szavával emlékezzünk meg azokról az elévülhetetlen érdemekről, melyeket dr. Fischer József az Uj Kelet irányítása körül másfél-éven át lankadatlanul kifejtett, széles látókörű, tapintatos és lelkes működésével szerzett és amelyekkel nevét az Uj Kelet életében mindenkorra felejthetetlené tette. A megüresedett főszerkesztői tisztséget a Szövetség vezetősége egyelőre nem töltötte be, hanem a keblében létező sajtóbizottságot bízta meg az Uj Kelet politikai irányításával.

— A Palesztina-mandátum ratifikálása. Leo Motzkin, a cionista végrehajtóbizottság tagja, Aberson kíséretében meglátogatta Rappart professzort, a népszövetség mandátum-osztályának igazgatóját, akivel behatósabb beszélgetést folytatott a Palesztina-mandátum gyors ratifikálásának szükségességéről. Rappart professzor kijelentette a zsidó küldöttség előtt, hogy a népszövetség tagjai nagy figyelmet fordítanak a mandátum kérdésre és a kérdés elintézését már maga Nagybritania is szorgalmazta. Az eddigi huzavonának az az oka, hogy sem az Unió, sem Olaszország még nem küldte el a szankcióját. A mandátum kérdését mindazonáltal az áprilisban tartandó tanácskozások alatt okvetlenül elintézik.

— Komplikációk a spanyolbetegségek körül. A spanyoljárvány réme Kolozsváron látszólag megszűnt. A megbetegedések járványos jellege lanyhult, de azért még naponta történnek újabb bejelentések az orvosi hivatalba. Tótóán dr. városi főorvos a spanyoljárványra vonatkozólag kijelentette, hogy bár a megbetegedések száma lényegesen esökkent, az elővigyázatosságra minden okunk meg van. A megfigyelések szerint ugyanis a spanyol majdnem minden esetben komplikálódik és mint a három év előtti járvány idején, most is középfültye gyulladással és tüdőlobbal jár. Az újabb történet megbetegedéseknél minden esetben komplikációk álltak elő, aminek következtében a főorvosi hivatal az összes megbetegedéseket fokozott ellenőrzés alá fogja venni.

— Feltűnést keltő letartóztatások várhatók a kivitelei bizottság panamái ügyében. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az Averescu-kormány alatt előfordult permispanamák ügyében állítólag feltűnést keltő letartóztatások lesznek. A panamákból tudvalevőleg több államtitkár és bankigazgató is részes.

— Visszahelyezik a piaci bódékat a Széchenyi-térre. Hosszu idő óta foglalkoztatja a kolozsvári közvéleményt a Széchenyi-téri piac áthelyezésének ügye. A városi tanács ugyanis Tótóán dr. főorvos indítványára még a múlt év őszén rendeletet adott ki, amelyben a piac helyét a Tornavivoda udvarában jelöli meg. Ez a rendelet, amely több mint ezer piaci árus egzisztenciáját veszélyeztette, jogos elkeseredést szült a vásárló közönség körében is, mert a Tornavivoda udvara a legsekélyebb eszések alatt, vagy hóolvadás idején teljesen hozzáférhetetlen. Az elhamarkodott rendelet miatt a panaszok garmadája hever már a városi tanács előtt, de ugyilátszik magasabb érdekek kívánták az ügynek ilyen elintézését, mert a nyilvánvaló hiba korrígálására a városi tanács ezideig a legsekélyebb hajlandóságot sem mutatta. A kenyérükben megtámadott piaci árusok egyik küldöttségét a másik után

A megnagyobbodott Uj Kelet

Mai naptól kezdve megnagyobbodott formában és bővült tartalommal kapja kezéhez az olvasó az Uj Keletet. A megnagyobbodott forma és a bővült tartalom csak egy rövid lépést jelent számunkra azon az uton, mely a magunk elé tűzött végső cél felé vezet. Egyetlen kicsiny lépés, de ennek a lépésnek életre ható fontosságát ad az, hogy előre történt, a fejlődés irányában. Hosszu és nagy erőket igénybe vevő munka előzte meg ezt a másik stációt is, csak úgy, mint az elsőt, mikor az igénytelen hetilapból, egyetlen nekilendüléssel országos jelentőségű napilappá küzdöttük fel magunkat. Ebben a munkában, ebben a céltudatosan előre néző törekvésben, a múltban is velünk volt Erdély zsidóságának segítő ereje — és most is, a zsidó tömeg-erő biztos bázisára támaszkodva, az erdélyi zsidóság szerető ösztökélésétől indítva tettük meg az utat a második stációig. A magunk elé kitűzött cél az, hogy olyan sajtóorgániumot adjunk Erdély zsidóságának, mely a zsidó lélek kívánságait, igényeit teljesen ki tudja fejezni, emellett azonban biztató utmutató legyen az egyetemes zsidó célok és zsidó fejlődés szolgálatában. Eddig lapunk terjedelme megakadályozta azt, hogy a napi politika és gazdasági élet eseményein túl, rendszeresen tárjuk fel az olvasók tábora előtt a zsidó alkotóerők nem köznapai kincsait. Hátszajainkon csak nagyon kevés hely jutott a zsidó irodalom, művészet és

menesztették, amíg végre sikerült annyit elérniük, hogy a városi tanács tizenháromadikán összeül és dönteni fog a piac végleges helyét illetőleg. Tótóán dr. főorvos, aki közegészségügyi szempontból kifogásolta a piac eddigi helyét, ma nyilatkozott az újságírók előtt és kénytelen volt belátni, hogy népegészségügyi szempontból is a Tornavivoda udvara hatványozottan súlyosabb elbirálás alá esik, mint a Széchenyi-tér. Kijelentette, hogy a piac kérdése az elmegesedés stádiumában van és mindenkinek egyforma érdeke, hogy modus vivendi találjanak. A gyors megoldás szempontjából azt tartja leghelyesebbnek, hogy az állandó bódék helyett, kerekéken járó bódékat építenek és ezeket visszahelyezik a Széchenyi-térre. Természetesen ezt csak úgy lehetne megoldani, ha a tanács megállapítja a rendes vásári időt, amelynek eltelével a bódékat hazavinnék. Ehhez a megoldáshoz is csak úgy járunk hozzá, ha a tanácsból biztósítékokat kap arra nézve, hogy a vásárcsarnok felépítéséhez rövidesen hozzáfognak. Értésülésként szerint a tizenháromadikán tartandó ülésen a tanács hozzá fog járulni Tótóán dr. indítványához, annál is inkább mert a vásárcsarnok felépítése a tanácsnak is a legstürgebbes óhaja. Ezzel, egyidejűleg legalább, el fog ülni a vinár, amely egy elhamarkodott rendelet miatt annyi fölösleges küzdelmet okozott.

— Az erdélyi Achuza-főhivása. Az erdélyi Achuza-csoport vezetősége hírül adja, hogy a palesztinai erdélyi zsidó kolónia a telepítést még e hónap végéig megkezdi. A kitelepülési szándékok jelentkezően az Achuza-irodájában (Görögtemplom-u. 16, Panéth Hermannál). A kitelepülési akartól megkivántatik, hogy a gazdálkodásban teljesen járatosak legyenek. Ugyanez a szükség van egy vagy több motorgépkiszolgálóra, ácsra és kerekosra. Az első csoport február végén indul utnak Palesztinába.

— Kétszázhuszonegymillió lejtűnt el a kivitelei adókból. Bukarestből jelentik: Az „Epoca” írja: Az Averescu-kormány uralma alatt a kétszázalékos kivitelei adókból négyszázmillió lejt folyt be, ebből azonban mindössze százhatvanhatmillió van meg, a többi kétszázhuszonegymillió eddig még ismeretlen módon eltűnt. Nem tudni még kiket terhel ezért a felelősség, kiknek a kezén tűnt el. Aki azonban hibás, annak felelnie kell. Ezzel a céllal a kormány elküldötte az összes idevonatkozó iratokat az ötfői törvény-székhez a vizsgálat lefolytatására.

— Eljegyzés. Zuckermann Arankát Tordaturról eljegyezte Benjámin Dezső Marosújvárról. (Minden külön értesítés helyett.)

tudomány részére. Ezentul másképp legyen! A napi eseményeken a holnapra pusztuló mai aktualitásokon túl, itt fognak ragyogni a zsidó lélek örök alkotásai is, hogy megismerjük saját magunkat és a megismerésen keresztül tanuljunk meg szeretni és becsülni Erdély zsidóságát, a magunk zsidóságát.

Megnagyobbodott formánk megnagyobbodott erőnknek tükörképe és ez a megnagyobbodott erő elég lesz nekünk arra, hogy országhatárok választófalait áttörjük és meglátjuk az idegen földön élő testvéreink szívéhez vezető utat. Fölépítjük azt a szellemi kapcsolatot, mely zsidót mindig egybefűzött a zsidóval, ha tengerek végtelei is választották el őket egymástól. Eddig szinte kizáróan Erdély zsidóságának politikai lapja volt az Uj Kelet. De erős a mi akaratumk, hogy azokat az éltető zsidó eszméket, melyek Erdély zsidóságát rövid idő, két esztendő leforgása alatt igazán zsidóvá tették, szétvisszük mindenüvé ahol zsidók laknak, a szomszédos szövetséges országokba: Csehszlovákiába és Jugoszláviába és mindenüvé, ahol magyar nyelven beszélő zsidók élnek.

Ennek az új erőnek, új munkának és új akaratumknak jegyében szívből köszöntjük a megnagyobbodott Uj Kelet megnagyobbodott olvasótáborát, Erdély és a szomszédos külföld zsidóságát és kérjük további testvéri támogatásukat.

— Az Uj Kelet regénye és novellásorozata. Salom Alejehem egy hosszabb lélegzetű elbeszélését találja ma az Uj Kelet hasábjain az olvasó. Három semmiházi, a Noll, Schmolli & Comp. minden tagja, három sorsüldözött, akiket azonban a szerencse déli-bábjá vérték az életre. Mindig maguk felé húzzák a siker fantazmagóriáját, magukra öltik a jó véletlen illatos köntösét, nem hiszik, biztosra veszik a várható nagy szerencsét és képzeltben és pózban mindegyikük a világ legbüszkébb, legmegelégedettebb embere. Svihákságuk nem ébreszt haragot bennünk, még csak visszataszítást sem. Ez onnan van, mert olyan korszakban éltek, amikor a zsidó tömegeket az ipar és más polgári foglalkozások nem szívták maguk felé, amikor az oroszországi zsidóság még a légi egzisztenciák birodalmában tengődött. Erre kell visszavezetni azt, hogy az egy emberöltővel korábban feltűnt Mendele bizonytalan egzisztenciáiból a esőndes tragikum fájdalma hasad ki, míg Solem Alejehemnél már nevetni kell rajtuk. Solem Alejehem alakjai jó szándékkal és energiával rendes emberek lehetnének, de csontjukba beszívta magát a batlenek fatalisztikus semmivétele és nem tudnak, vagy nem akarnak akarni. A Noll, Schmolli & Comp. mély humorral mutatja ezt az akaratlanúságot a három borotvált klubbot, kávéházat járó batlenen. Másik művészi írás Kaczer Illés Álomtelepese, amit néhány folytatásból ismer az olvasó. A szerző a galut-zsidóban lappangó vágyat valóságos megismerési elmenni, el a messze Keletre, amely közel van hozzá, bent a lelkében él, odamenni, megtermékenyíteni a drága ősi földet és Robinzonként egy új, gyönyörű, egy zsidónak való új-teremtést teremteni. Az Álomtelepes hétről-hétre fog megjelenni.

— Sómér ünnepély chamisaaszar b'vatkor. A Tarbut sóméresapatái chamisaaszar b'vat alkalmából február 13-án, hétfőn este 8 órakor a Haggibbor klubhelyiségében (str. Avram Jancu Nr. 18) ünnepélyt rendeznek. Az ünnepélyen Ujvári Péter szimbolikus alkalmi darabját, a „Rügyfakadás”-t és Havas József két-felvonásos cserkész-zindarabját fogják bemutatni. A sómérok rendezvénye ránt igen nagy az érdeklődés. Az előadást cserkész pontosság-gal pontban 8 órakor megkezdik.

* Izraelita nőegylet tizenegyekedikére hirdett bálja Szántó Bertalanné, volt elnöknő elhalálása folytán 21-ére halasztódott el.

— Májusban repülőgépjárat indul meg Páris-Bukarest között. Bukaresti munkatársunk jelenti: Páris és Bukarest között Budapesten keresztül rendszeres repülőgépforgalom indul meg. A repülőgépek Párisból reggel hat órakor fognak megindulni és Budapestre este hat órakor érkeznek. Ott az utasok meghálnak és másnap reggel hat órakor folytatják útjukat Bukarestbe, ahova a repülőgépek délután három órakor érnek el. A jegyek ára páris-bukaresti utra 1200 fr., prága-bukaresti utra 840 fr., bécs-bukaresti utra 710 fr. és budapest-bukaresti utra 610 fr.

— Angol rendőrség Palesztinában. A londoni gyarmatiügyi minisztérium hivatalosan jelenti, hogy kétszáz rendőrt, akik eddig Írorszában állomásoztak, Palesztinába helyezték át. A hivatalos jelentések ez a szöveg: Abban a törekvésben, hogy a közpész Keleten a kormány kiadásait csökkentse, elhatározta a gyarmatiügyi államtitkár a palesztinai kormányval egyetemben, hogy az angol rendőrségnek egy kis szakaszát, amely eddig Írorszában állomásozott, Palesztinába küldi. A kétszáz fejből álló dandárt a palesztinai rendőrség kebelében helyezik el, de a legénységet külön rokkantják és az adminisztrációját is elkülönítik a rendőrség igazgatásától. Kiképzése és felszerelése meg fog felelni olyan alakulatnak, melynek normális feladata a rendőrségi szolgálat teljesítésében van. Sürgős esetekben azonban mint katonai alakulat is felhasználható.

— Haggibbor-teadélután. Vasárnap délután négy órai kezdettel tartja a Haggibbor teadélutánját str. Avram Jancu (volt Petőfi-utca) 18 számú klubházában. A nívós műsoru teadélutánon Körösi Dudus zeukara muzsikál. Műsor után este kilenc óráig tánc következik.

— A „Múlt és Jövő” januári száma. A legszebb zsidó folyóiratnak, a „Múlt és Jövő”-nek januári száma gazdag tartalommal és művészi illusztrációkkal jelent meg. A romániai szétválás expedíciós nehézségei miatt késik, de minden előfizetőnek fébről vanunk téve a lapok és mihiely lehet, szét fogják küldeni az elmaradt példányszámokat.

Készül az új költségvetés. Bukarestből írják: A hír, mely szerint a kormány áprilisban nem fogja a költségvetést beterjeszteni, nem felel meg a valóságnak. Bratianu Vintila serényen dolgozik az új költségvetésen, a kiadásokat mindenütt leszállítja és a bevételek fokozásáról akar gondoskodni. A pénzügyminiszter redukálni fogja a nem szükséges hivatalokat is.

A lengyelországi rabbik gyűlése a radikálisizmus ellen, a szombati munkaszünetéről és a Palesztina-munkáért

Az Uj Kelet tudósítójától
A lengyelországi rabbik a napokban nagyszabású gyűlést hívtak össze Varsóban és itt nemcsak hivatásbeli ügyeiket vitatták meg, hanem főképpen általános zsidó vallási és társadalmi kérdéseket feszegettek. A gyűlés megalkulása után a Palesztina-ügyek megvitatása számára külön bizottságot választottak.

A censtochovai pap-hosszu beszédben fejtegette a Tóra és a rabbi számára kijáró tisztelet közötti különbséget, rámutatva arra, hogy a lelkipásztor csak akkor érdemli meg a megkülönböztetett tiszteletet, ha közönsége szeretetét kiérdemelte. Az elzárkózottság, a népen való mesterséges fölényemelés, a néplelektől való eltávolodás és begubózottság a tekintélyt esetleg fokozhatja, de semmiképpen sem szerzi meg azt az igazi belső tiszteletet, amely csak olyan lelkipásztornak jár, aki a néptömeggel annak jó és rossz napjaiban együttérez.

Kesztenberg rabbi (Radom) ellenzi az erőszakos művelődést, különösen azokban a városokban, ahol a város tanácsa radikálisokból és baloldaliakból áll. Sok zsidó apa azt hiszi, hogy kötelessége ezeket követni és gyermekeiktől megvonja a Tóra-tanítást. A zsidó kulturügyekben egységes elveket és az egész országban egységes végrehajtást követel.

A janovitzai rabbi nagy elkeseredéssel beszélt arról a szabad és parázna szellemről, amely a zsidó családokba az utóbi években befészkelte magát.

A gallini rabbi a rituális furdók elhanyagolásáról beszélt. Azokban a városokban, ahol egyéb furdó is van,

ott a zsidóság elha furdójét és sok he vannak ezek, hogy kétséges.

Pornstein nikoban érkezett hazasan beszél a kinzéről, amelyeknek véreink ki vanu hogy a zsinagógakommunista klubÉlesen tiltakozik ellen.

Közbeszólásoknapot és protestmálynál!

Neufeld rabbkívánja, hogy m tasselk más, mint ügyei. Fájdalom és a radikálisok mindenütt ezek ja zsidó szellemet a

A nadvolini r

Nem is ér mi itt, ha a rabbi a rabbi egzisztén A rabbi ma a re kis fizetés mellett ségben él, senki megszégyenítő n hallottam, hogy a eiót adott ki a t tartása érdekében csak presztizst ó nak tovább. Nagy az urak gondosk birkól is, akiket követő esztendő romlásba döntött

E szavakra n zik a terebben, dik, hogy beszéd elnökölő kálisi fő

Az elnök pro len, hogy a rabbi ne szükségük oly ról a szónok bes

Néhány szónok hetenkint leg nak a nép előtt zenek nagyobb s zél pihentessék a egész héten egyt kal van elfoglalt

A Talmudtóra több felszólalás. mien kívánatosn az elemeknek is bevonását, akik

Az álo

Irja

4. Felhőt

Délutánonkén dolg tines, hez a rétre esca Porosan, pirosan füveivel és vad szelid lobogással nap te is kijössz „olyan szép m A hangja, mint tötte volna, köv tetlen azt mond Csak a szemem „mehetnek? Itt natra is ezt a Elszomorodik. lehet egyedülina, majd én itthonn áradozás: milye koskáláson, o gyülekeznek a és az ő marháik jaik. „Menj ki tudod, honnan

A jóisten tud telehalómi halálácsnak, én es Sátor az én tel adta neki ezt a tűnk, még nem kétszobakonyhá dakra aggatott s tank... és ez rugja ki bőre al rudjait a sátor. lag, mint annu görbe szarvaeska mélyen, Nyújtott valakit. De a csak Berácha

KÖZGAZDASÁG

Külföldi kölcsönökkel váltják be a kincstári bonokat

Franciaországgal és Angliával már megegyezett a pénzügyminiszter, Belgiummal még tárgyal

Az Uj Kelet tudósítójától.

A román állam külföldi adósságainak fedezése legnagyobb gondját képezte a mindenkori pénzügyminiszternek. A háború nyomán óriási mértékben megszorított és a külföldön elhelyezett kincstári bonok szelvényeinek beváltása állandó surlódási pontot jelentett Románia és nyugati szövetségesei között. Az adósságok kölcsönös törlesztésének terve meghírsült Franciaország ellentállásán, a román állam eddigi gazdasági politikája pedig annyit sem tudott elérni, hogy az elhelyezett kincstári kötvényeknek legalább szelvényeit rendszeresen beváltás. A hátralékok rohamosan megszorítottak, aminek egyenes következménye a külföld bizalmatlansága lett, amely nem utolsó sorban volt okozója a valuta leromlásának.

Az új kormány pénzügyminisztere már hivatala átvétele napján kijelentette, hogy legfőbb feladatának a külföldi adósságok rendezését tekinti, mert ez a lei árfolyamának realizálásának első feltétele. Több terv merült fel. Nagy angol-francia-román kölcsön, amerikai aranyhitel, mely az összes adókat konvertálta volna, sőt elterjedtek olyan hírek is, mintha a kormány egyszerűen megtagadná a kincstári bonok beváltását mindaddig, míg a békeszerződésben biztosított kártalanításokhoz nem jut hozzá.

Most aztán a kormány jónak látta terveiről tájékoztatni a belső és külső közvéleményt és a sajtó útján számol be cikkeiben és nyilatkozatokban az államadósságok rendezéséről és elsősorban erre irányuló munkájának eddigi eredményéről.

Megállapítható, hogy a fizetés megtagadásáról szóló hírek minden vetésre gondolok vissza, ő jut eszembe. Nemis eszembe jut látom magam előtt. Barna az arca és izdalt, mint a barázdált föld s a foga fehéren nevet a barnaságban, mint az én elszórt rizsem a barázdák között. Hogy neveti! S ahogy én elvettem a rizst, ő elvetette a kételkedést. Én a földben a gyöngyöt, ő bennem a kint. Nem lesz jó. Jó lesz? Nem, ez nem lesz jó. Nem lesz jó. Nem lesz jó?

Még ha valamelyik felnőtt szomszédom is kiünn volna a Mákoskáláson! Akkor én is kimennék és megbeszélném vele. Ő tudni fogja mi itt a tennivaló. Kijönnek néhanap, beszél Berácha, de a véletlenre nem bízhatom magamat. Csupa gyerek van kiünn. Azok nem tudnak semmit... Ha csak nincs valamilyen könyvük, amiből tanulják. Kell hogy legyen könyv, amely tanít, magyaráz és felvilágosít, mit hol kell csinálni a száradt-fáradt földdel. Könyv, könyv kell nekem, attól szegénykezni se kell, meg lehet kérdezni tőle mindent és ő önzetlen szívvel felel mindegre. De honnan veszem? Ő miért is nem gondoltam erre, amikor jöttem, miért nem hoztam magammal a fedélbeszorított tudományt, most mindent úgy csináltam volna, ahogy kell. Vagy ha nem úgy, megtudnám a tiszta igazságot utólag, keresztülgázolnák ásóval és boronával a bevetett mezőn és egyebet vetnék el, azt, ami kikel és fizet.

Hallgassak az én nevető arabomra és vessék kölest a rizs és az árpa helyén?

Kiesit mégis gonosz ez az Abu Abdulla. Vagy ha nem gonosz, kaján. De ha csak tanítgatni akar, mert ő jobban tudja? Azértse! Nem hallgatók rá. Inkább vesszen kárba a

komoly alapot nélkülöznek. A pénzügyminiszter mindent elkövet, a nemcsak most esedékes, de a hátralékos kincstári bonokszelvények beváltására is. Ennek érdekében már nagyfontosságú megállapodásokat is kötött Franciaországgal, Angliával és tárgyalások vannak folyamatban a belga kormány képviselivel is. A törekvés: belső kölcsönt felvenni minden államban, amelyben a kincstári adósságok kötvényei nagyobb számban vannak elhelyezve és a kölcsönt azonnal a bonok beváltására és az adósságok konvertálására és törlesztésére fordítani.

Franciaországban egy nagyobb pénzesoporttal történt külön megegyezés alapján ez már meg is történt. A pénzesoport 200 millió francia frankot kölcsönzött Romániának, melyet élelmiszerekben kell letörleszteni. Az összeget elsősorban a megkésztett franciaországi román bonok beváltására fordítják. Hasonló megállapodás történt egy angol érdekeltséggel is.

Belgiummal kapcsolatban a tárgyalások lassabban haladnak előre; itt több nehézség merült fel. A nehézségek elhárítására két ajánlatot tett a román kormány. Az első: belga kölcsön a Belgiumban levő bonok kifizetésére, a második: a belga kötvénytulajdonosoktól akár készpénzben, akár új kötvényekkel megváltani a szelvényeket.

Ezek azok az eredmények, melyeket az új pénzügyminiszter működésének alig négy hete alatt e téren fel tud mutatni és remélik, hogy hamarosan a belga tárgyalások is megfelelő eredménnyel fognak járni. A külföldi kötvények ügyének szánálása után aztán a valuta megjavításának utjában álló legnagyobb akadály elhárul.

Belföld

A bukaresti tőzsde harca a leiért. A párisi tőzsdén a lei tovább esik, tegnap 850-en jegyezték. Ennek ellenére a devizák Bukarestben tovább esnek. A napokban tapasztalt áresés tegnap folytatódott. Az árfolyamokat kivétel nélkül az előző napi alatt zárták. A külföldi és belföldi tőzsdék harca egyre hevesebb, de hama-

fáradtság! Van még erő a karomban s ha a szekercém megcsorbult, van kő elég a földben, amin megfenntem. Ha nem is lesz bő termés, annyi lesz, hogy elég legyen nekünk télire. És ha ennyink lesz, mi ezért is áldjuk az áldást.

De ha ennyi se lesz? Most, most értem meg Berácht. És most Sátort, meg a megkomolyodott kecskéket, amelyek nem mernek ugránozni többet. Csodálom, hogy ők nem értenek engem. Berácha! Eh, hadarság, Berácha se szült szörnyet, ez a vemhes föld se fog. Karót se hegyeztem soha a citromfácskák alá s ahogy most hegyezem, tökéletes támaszték a fogamzó vesszőknek. És gyümölcsfát se ültettem még és ezek ime csaknem egytől-egyig megfogantak. Minden azt mondja körülöttem, ne félj szolgálj Jisáj, a rizs is rendben lesz, az árpa is, a krumpli is, te nem tudod, hol a sziv, de van sziv, amely gondoskodik a nedvekről. Van-e? Nem merem elhinni. Nem tudom, mitől félek, valami hátróztatlantól. Amíg dolgozom, fariéskálom a karókat, nem érzem, de ahogy leejtem a fejszét s a földre nézek s a földről a messzibe, rettegek. Balsejtelmek. Felhők. A felhőt-lenség felhői. Az ég haragszik rám? Vagy ez a lusta-lusta napkelet? A föld, mert szekercével estem neki, holott elzárkóztam előlem? Valaki haragszik. Valahonnan jön valamilyen veszedelem. Nem lesz eső. Aszály lesz. És azt is eleszi a hév, ami az elpazarolt magból kibúj. Már most milyen öreg a föld. Agg. Fehér. Lázás. Didereg a forróágban. A leples Abu Abdullát látom s a fülemben rizslik a nevetése.

„Gyöngyöt vetettél? Hehehe!”

rosan el kell dőlnie. A márka erős és szokatlan hullámzása mellett az osztrák korona volt a legjelentősebb, 1-80-on szilárd. A cseh korona elvesztette a spekuláció révén nyert vonzóerejét. A cseh ipar láthatólag mindent elkövet a cseh korona aránytalan emelkedése ellen, mert ez csak a német konkurensnek jelent hasznot.

Eltűntek az ellenséges állampolgárok lefoglalt értékei. Az „Adeverul” jól informált helyről nyert értesülés alapján jelenti, hogy az ellenséges állampolgárok tulajdonát képezett javak, melyek a békeszerződés értelmében Romániát illetik és az állam tulajdonába kellett volna átmenniük, eltűntek. Az államot így ért kár ötmilliárd lei.

Három és félmilliárd kell a CFR-nek. Bukarestből jelenti: Tankred Constantinescu, a CFR. vezérigazgatója jelentést tett a minisztertanácsnak a vasutak állapotáról és megállapította, hogy a vasutak normális forgalmának helyreállítására 3 és félmilliárd lei szükséges. A jelentést először a pénzügyminiszter tanulmányozni fogja, azután kiadják a közlekedésügyi miniszternek.

A Marmorosch-Blank száz lei osztalékot ad és tízmillióval emeli tartaléktőkéjét. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Marmorosch-Blank et Comp. igazgatótanácsa február 6-iki ülésében elhatározta, hogy részvényeseinek husz százalékos osztalékot ad, ami száz leinek felel meg. Az általános közgyűlést február 25-én fogják megtartani és ezen javasolni fogják, hogy a tartaléktőkét tízmillióval, a nyugdíjalapot pedig kétmillióval emeljék fel.

Uj menetdíjak a Simplonon. A Simplon-express menetdíjait — bukaresti jelentés szerint — február hetedikével kezdődőleg megváltoztatták. Az új árak Bukaresttől számítva francia frankban a következők: Milánó személyijegy 409-86, podgyász 13-65. Turin személyijegy 430-85, podgyász 14-60. Trieszt 298-55 és 10-60. Velence 347-80 és 11-40. Verona 377-95 és 12-50. Lausanne 516-95 és 19-30. Montreux 506-85 és 18-80. Lyon 494-30 és 18-80. Páris 635-70 és 24-50. London 837-75 és 36-80. Az említett viteldíjakon kívül a podgyászt még a következő illetékeket kell fizetni: kezelési költség 2-25 frank, hálókocsi az olasz állomásokig 6 frank. Svájca 8. Franciaországba 10 és Angliába 12 frank. Az Angliába szóló podgyászkért darabonként az angol vasutak részére 3 és a viziutak igazgatóságának 0-55 frankot kell fizetni. Bukaresten kívül Pitești, Krajovában és Turnseveriben is adnak ki jegyet és vesznek fel podgyászt. Ez a vonat nem halad keresztül Magyarországon.

Külföld

A bécsi román-osztrák kereskedelmi kamara vezetője a román-jugoszláv gazdasági viszonyról.

Schinek mérnök, a román-osztrák kereskedelmi kamara bécsi vezetője a következőket mondta munkatársunknak a jugoszláv-román gazdasági vonatkozások jövőjéről:

A háború előtt Szerbia és Románia mint exportra utalt agrárállamok sokszor igen élesen versengtek a piacért. Ebben a versenybe lényegesen belezárt a magyar vámpolitika. Ez a helyzet ma megszűnt, nemcsak azért, mert Magyarország a két ország viszonyából ki van kapcsolva, de azért is, mert Szerbia helyzete ma egészen más. Szerbia kis ország volt, ma a nagy jugoszláv állam része. A világpiacon helyzete olyan, hogy a két agrárország egymás mellett is nyugodtan kiszolgálhatja a világpiacon.

Több oldalról fölmerült az aggály, hogy a sertéshizlálás és exportálás terén az ellentétes érdekek megromíthatják a két ország viszonyát. Meg kell állapítani, hogy Románia nem foglalkozhatik rendszeresen és nagy mértékben sertéshizlálással és exporttal, mert Románia egyelőre komolyan nem versenyezhet Jugoszláviával.

Orvendetes jelenség, hogy Jugoszlávia nagy gondot fordít a Románia felé irányuló vasúti kapcsolatok megteremtésére. A határon átmenő vasutonalak és csatlakozások gondos kihasználása az épülő vasúti hálózatoknak a csereforgalomba való bekapcsolását fogja eredményezni. Nagy jelentőséggel bír Romániára nézve is a jugoszláv államnak az az elhatározása, hogy nagyszabású kikötőt készítsen létesíteni az Adrián. A vasúti kapcsolatok szorgos kiépítése rendszeressé fogja tenni a két ország kölcsönös forgalmát a Fekete-tengertől az Adriáig és vissza.

Olaszország többféle árucikkre feljegesztette a kiviteli tilalmat. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az olasz követtség közlése szerint az olasz kormány a kondenzált és sterilizált tejre, a sertésre, a rizsre és az arany-, ezüst- és platinarudakra feljegesztette a kiviteli tilalmat.

Lengyel-román víziutat terveznek. A lengyel közlekedésügyi miniszteriumban — mint Varsóból jelenti — nagyszabású és igen nagy fontosságú tervvel foglalkoznak a felső-sziléziai szénzállományok könnyebb továbbítása érdekében. Nagy kiterjedésű csatornahálózat kiépítéséről van szó, amely Lengyelországot Romániával is víziutal kötné össze. A csatornahálózat északi része Felső-sziléziát a Visztulával kötné össze és ellátna a poseni, varsói és a keleti területeket. A déli rész a felső Visztulától, a Santól, Dnyesztertől és Prutól kapná vizet, lebonyolítaná a dél-lengyel forgalmat és összekötné a felső-sziléziai iparvidéket Romániával. Az előzetes számítások szerint a szén víziuton való szállítása Romániában a szén árát harmadrészére csökkentené. A koncepció mindenesetre érdekes és merész, szakkörökben azonban legelőbb egyelőre nem tartják kivethetőnek.

Valutapiac:

Páris, febr. 9. Bukarest 9 1/2, Berlin 6 — Prága 22 1/4, Bécs —, Newyork 1154, Brüsszel —, London 505 1/2, Amsterdam —, Milánó 57 3/8 Zürich 234 1/2.

Zürich, febr. 9. Bukarest —, Berlin 266, Amsterdam —, Newyork 514, London 2243, Páris 4435, Milánó 2250, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 980, Budapest 82 1/2, Zágráb 170, Varsó 15 —, Bécs 17, osztr. kor. 8.

Berlin, febr. 9. Bukarest —, Krisztiania 3187, Kopenhága 3960, Stockholm 5015 Helsingfors —, Róma 957-50, London Newyork 191 3/4, Páris 1665, Zürich 3745, Madrid —, Bécs 680, Prága 3625, Budapest 3040.

Budapest, febr. 9. Lei 508, Napoleon 2485, font sterling 2835, leva —, dollár 637, francia frank 5525 —, márka 346 —, lira 3125 —, osztr. kor. 834, rubel 50-50, szokol 1230, svájci frank —, dinár 834, lengyel márka 18-50.

Prága, febr. 9. Lei —, dinár 6687-50, márka 2762-50, leva 341 1/4 —, svájci frank 1012-50, norvég kor. 856, dán kor. 1073-50, svéd kor. 1361, lira 257, francia frank 450, font sterling 229-50, dollár 52 1/4, osztr. kor. 73, holl. for. 1966, lengyel márka 145, magyar korona 837-50

Central Buffet

Színház után

1314

az elite közönség találkozó helge

Sadehen-urak!

— nem hivatásosak is — kik valóságos, finomabb házaknál bejáratosak, kérem közöljék címüket: Magas, jómeglelenségű, érettségizett és zsidóban is tanult intelligens fiatalember részére, tekintélyes családból. Saját üzlettel bír. — Leveleket „Eisórángu”, jelige alatt „Reclama” hirdetőiroda, Cluj, Piata Unirii 4. továbbít. 3201-I

Springer Károly „Transilvania” Dental Depot-ja

Cluj, Strada Memorandului 3. Kolozsvar, Unió-utca 3.

Ujjonnan berendezve!

Nagy raktár az összes fogorvosi műszerekben és anyagokban legjobb minőségű árukból. Pontos postai szétküldés. Szolid, olcsó árak. Telefon 7-21.

Magas bért fizetek

a város központjában egy külön bejáratos szobaért, butorozva avagy anélkül irodahelységnek. Springer, Str. Memorandului 3.

Művészet

Szombat d. u. : sági előad Szentgyörgy adó: Ken Szombat este: K hetedszer. lános bérl Vasárnap d. u. : donság ny tizenegye osztással. nos bérl Hétfő: Offenbac szór. Ren bérlésziün A műsora tüző megvátható

Támár. Ke szünetben tartja érdeklődéssel vá tésú u operájan tartó szorgalmas előzték meg ezt olyan izgalmas a minő csak a l kat szokott meg készül a nagy z a színház. A f zéssel folynak Rózsa Ili, Taká Virág fogják a szani. A kedd é reggel 9 óraker

Gazdag lán az igazgató rend következő ujd Gazdag lány c. lány-nak Budape volt. Összel mut házban s azóta hetekkel előbb Gazdag lány elő tásban a gond nálunk a Gazdag

Offenbach Vasárnap este óriási sikerű új színterületű és léssel. Örvössy V. Hegyi Lili p színtre. A főszer Nagy Gyula és ták meg.

Kék mazur. és poúikus új o színtre, a főszer Kovács Katóval, vel, Izsóval, Ló

Felelős szerkes Kiadó: KADI Hirdetéseket milli fel

Szörme bu

SZÓ

nagy válas átalakítás mennyiség S. Eis szűcs, szörn (v. Kossuth

Olaszo egy friss

nará

Léb Fi Cluj, Tel

Egy ebéd beren garni

Cím a kiadóh

Tungram Villamossági R. T. Cluj, Kómálaj-utca 25. Telefon 201,

Művészet és irodalom

HETI MŰSOR

Magyar Színház

Szombat d. u.: Sárga esikó. (Nyolcadik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal, Szentgyörgyi István föllépésével. Előadó: Kende J. Széver.)

Szombat este: Kék mazur. (Operettjúdonság hetedszer. Rendes helyárakkal. Általános bérletszűnetben.)

Vasárnap d. u.: Beoltott Adolár. (Operettjúdonság nyolcadszor, olcsó helyárakkal.)
Vasárnap este: Offenbach. (Operettjúdonság tizenegyedszer. Részben új szereposztással. Rendes helyárakkal. Általános bérletszűnetben.)

Hétfő: Offenbach. Operettjúdonság tizenötöd-ször. Rendes helyárakkal. Általános bérletszűnetben.)

A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Támár. Kedden este általános bérlet szűnetben tartják meg Bródy Miklós nagy érdeklődéssel várt hatalmas, modern fölépítésű új operájának a premierjét. Hónapokig tartó szorgalmas és ambiciózus előkészületek előzték meg ezt a premiert, amely iránt olyan izgalmas érdeklődés nyilvánul meg, a minő csak a legkritikább színházi szentációkat szokott megelőzni. Hatalmas apparátussal készül a nagy zenei esemény bemutatására a színház. A főpróbák már teljes díszletezéssel folynak a Támár-ból. Léva Ilona, Rózsa Ili, Takács, Sugár Frigyes, Bálint, Virág fogják az új opera főszerepeit játszani. A kedd esti premier jegyeit vasárnap reggel 9 órakor kezdi árusítani a pénztár.

Gazdag lány. Folynak már a próbák az igazgató rendezése mellett a Támár után következő újdonságból, a Szenes Béla Gazdag lány c. új vígjátékából. A Gazdag lány-nak Budapesten példátlanul nagy sikere volt. Ősszel mutatták be a Belvárosi színházban s azóta minden este azt adják s hetekkel előbb nem lehet jegyet kapni a Gazdag lány előadására. Pompás szereposztásban a gondos előkészületek után fog nálunk a Gazdag lány színrekerülni.

Offenbach — 14-edszer és 15-ödször. Vasárnap este és hétfőn este az idei évad óriási sikerű új operettje, az Offenbach fog színrekerülni és pedig kettős vendég szerepléssel. Örvössy Géza fogja a címszerepet, V. Hegyi Lili pedig Eugénia szerepét játszani. Sereg Marcsa, Kabdebó, Réthelyi, Nagy Gyula és Izsó régi szerepeiket tartották meg.

Kék mazur. Ma este Lehar gyönyörű és poétikus új operettje, a Kék mazur kerül színre, a főszerepekben V. Hegyi Lilivel, Kovács Katival, Berky Józseffel, Réthelyivel, Izsóval, Leóweyvel, Nagy Gyulával.

Felelős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**
Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r.-t.
Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint veszi fel a kiadóhivatal

Szőrme bundákban és különféle szőrmékben
negy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk 1297

S. Eisenstädter & Co.
szűcs, szőrmearuháza Cal. Vict.
(v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1-49.

Olaszországból
egy friss szállítmány
narancs, citrom
érkezett

Léb Fivérekhez
Cluj, Telefon 4-71.

Egy ebédiő
berendezés és szalon
garnitúra olcsón eladó
Cim a kiadóhivatalban 3329-1

Tungstram
Villamossági
R. T. Cluj,
Kömálalja-
utca 25.
Telefon 201,
1281

Bankok, gyárak, kereskedelmi vállalatok figyelmébe

Üzleti könyveket bármely kivitelben
gyorsan készít Bernát
üzleti könyvgyár és vonalzó intézet **Kolozsvár**

Nagymennyiségű lámpaárú, cseh
táblaüveg, karisbadt porcellán és
Ditmar-féle lámpaárú érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagy-
kereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárád
Str. Nicolae Jorga (v. Zöldta-u.) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

Műköszörüs, kése műszerész

1285

szakmába vágó
munkákat szak-
szerint, vállalom
szolid és pontos
kiszolgálással

Gajzágó Márton
Cluj, Kintási-utca 5.
(Óvár.)

Friss, prima
hering
legjután yosabb árban. Kérjen árajánlatot
Jonás Károly Dej.

5/6 00-as
tonnában,
nagyobb té-
telben is
kapható

2343-1

A Temesvári Gyapjuipar r.t.
kolozsvári fióküzletében: Calea
Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24.
1802

Eredeti gyári árakon kaphatók:
férfi és női gyapjuszövetek
Engros és endetál!
Harisnyaárúk engros!

MÉSZNITROGÉN

TEGYEN EGY
KISÉRLETET!

Egy mázsa

tartalmaz:
20 kg. nitro-
gént, 55 kg.
égetett meszet,
15 kilogramm
tisza szénét. ::

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u.)

Allandóan raktáron tart saját készí-
ményű láncot, gyűrűt karkötőt stb.
Vállal minden e szakmába vágó mun-
kák elkészítését, alakítását és javítását.
Fogászati arany és forrasztó. Huzal és
lemez arany- és ezüstben. Törmelék-
arany beváltás.

1273

2-13 TELEFON TELEFON 2-13

A bécsi divat saison- újdonságai megérkeztek

Női divat különlegességek
nagy választékban, szo-
lid árak, finom
anyagok

1267

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza CLUJ,
PIATA UNIRII No. 12.

Ujrafoncsorozás!

1300

Finntükrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárúgyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárád) Str. Saguna (Kapu-
cinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök,
butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.

1270

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

"BARZEL"

Fierarie - vasüzlet

CLUJ - KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

ÉKSZERÉSZEK

étük és kirakatállványok
mindenfélé cikk részére nagy
választékban érkeztek az

"ARGENTA"

óra, ékszer és alapcaáru
nagykereskedéséhez, Cluj,
Strada Filipescu (Óvár)
Szentlélek-utca

1289
Erdély legnagyobb és legszolidabb
importörjei. Allandó gyári lerakat
Chemnitz kötött-szövött árukban,
ugymint horgolt nyakencéők, minden-
nemű harisnyák, szvetterek, sálák stb.
Nagy raktár mindennemű Harlandi
olasz D.M.C. cémák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközöljük.

A „FRATERNITAS“-nyomda héber osztályánál

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Dorobantilor 16. sz.

Telefon számok:
455-879 és 844.

Megjelent:

ILLUSZTRÁLT HAGADA

הגדה של פסח

ÁRA 5 LEI.

Sajtó alatt: „Jesurun“-imakönyv.
Askenáz és szefárd szöveggel. Ma-
gyar, német és román fordítással.
Megrendlések az „UJ KELET“
kiadóhivatalánál is eszközölhetők.

Viszonteladónak nagy árkedvezmény és pe-
dig: 500 drb rendelésnél L. 1.25, 500-1000
drbnál az illető cégével benyomva L. 1.25.
1000-5000-ig szintén céggel L. 1.10 bani.

Továbbá megrendelhető vidékre:

שטר-מכירה

500 darabnál cégnomással magyar, héber
és zsargon nyelven ára L. 1.-, 50% ár-
engedménnyel franco postán.

1. V. évf. 32. sz.
n vizitát tervez-
közlekedésügyi mi-
mint Varsóból jelen-
su és igen nagy
foglalkoznak a fel-
állítmányok köny-
érdekében. Nagy
nahlózat kiépítésé-
Lengyelországot
ittal kötne össze.
északi része Felső-
ival kötne össze és
varsói és a keleti
rész a felső Viszu-
yestertől és Prut-
nyolcát a dél-
és összekötne a
dékot Romániával.
ások szerint a szén
tása Romániában a
észére esőkentene.
mesetre érdekes és
ben azonban lega-
tartják kivihetőnek.
piac:
Bukarest 91/2, Berlin
és New York
50511/2, Amster-
Zürich 2341/2.
Bukarest — Berlin
New York 514, Lon-
Milano 2250, Brüsszel
Stockholm
Prága 980,
Varsó 15-
Kriza-
2960, Stockholm
Roma 957-50, London
1665, Zürich 3745,
Prága 3625, Buda-
Napoleon
5. leva —, dollár
346 —, lira
50-50, szokol
dinár 834, lengyel
6687-50,
svájci frank
1073-50,
francia frank 450,
osztr. kor.
32/4, magy.
145.
Buffet
1314
alkalmazó helye
-urak!
is — kik val-
aknál bejáratos
imüket: Magas,
ségített és zsi-
elligens fiatal-
ntélyes család-
r. — Leveleket
e alatt „Rec-
a, Cluj, Piata
vábbit. 3201-I
ania“
Dental
epot-ja
andulul 3.
ió-utca 3.
ndezve!
es fogorvosi
gokban leg-
rukból.
tküldés.
árak.
21.
izetek
egy külön
butorozva
helységnek.
randulul 3.

TUNGSTRAM

Noll, Schmoll & Comp

— Kis regény —

Írta: **Solem Alejchem**

(Szabó Imre fordítása)

Egy forró nyári napon, egy nagy város — mondjuk Jehúpea város — nagy utcáján egy barna, pozsgásképi fiatal ember sétálgatott vastag szivarral a foga között. A korát nem mondhatom meg, nem láttam semmi hiteles papírosát. Valamikor, amikor még szakált viseltek az emberek, ezt is könnyen meglehetett állapítani, de manapság, hogy mindenki leszedeti férfidiszét, vajjon ki tudná kívülről megmondani, ki hány éves? Bizony van olyan, akiről azt sem lehet megtudni, zsidó-e, vagy más fajta. Azaz hogy, ha közelebbről nézed, a végén mégis megtudod az orráról, a nézéséről; mert a zsidó másképp néz. A zsidó, ha rád néz, már olvasol a szeméből: ki maga drága, testvér, nagyon ismerős kedves testvér, mi a mestersége, nem lehetnének vajjon egymás hasznára? Így néz a zsidó...

De térjünk vissza barna fiatalemberünkhöz.

A fiatal ember lassan sétálgatott, a szivart nem vette ki a szájából, mint valaki, aki bőséges, jóízű ebéd után van. Egyébként is rendes külsejű volt a barna ifjú, piros arcával és a felsődort bajuszával, épen csak a ruháját viselte meg az idő. A könyök körül a kabát vidáman fényelt, a nadrág alsó vége rojtosodott és a cipők — egykor tükörfényes lakk-jószágok — öreges ráncokat viseltek, a sarkai meg épen csavarnak indultak. A kalap is elárulta, hogy viselője nem a vagyonosok tagja. Nem csak azért, mert már divatját multá, hanem a zsirja miatt, amely átöntötte a szalagját és fehérös hegyet-völgyet rajzolt rá.

Háiba, ez már természete a szegénységnek. Ahogy befészkelődik valakibe, első dolga, hogy a kalapján meg a cipőszarkán fitogtassa magát. Azután becsuszik a zsebébe és nagy tisztogatásba kezd. Kitarakít onnan minden fityinget és két lezakadt gombot meg egy postavevényt hagy benne, aztán lyukat sikál, hátha valamikor bekerül egy réz-picula, hogy az is csusszon ki onnan...

Szóval, a fiatal ember nyugodtan sétált, mintha számolta volna a lépteit, botját ujjai között forgatta és közben finom kis dalt dudolgatott. Ahogy az ablakokba nézett, mindenki joggal hitette, hogy valami külföldi utazó, akit érdekel a város, vagy benszülött, aki telket keres egy új épülethez. Egyszerre megállott egy kapu előtt, amelyre ez a diszes cédula volt ragasztva:

It van Egy nagyon Olesó együtt-lakás érvényes egy Fijatal embernek.

Hősünk arcára meleg, megelégedett mosoly jelent meg. Az ő esete volt. Az olesóság különösen.

Becsöngetett. A házmester fölkászolódott vele az ötödik emeletre, ahol egy sötét kis szobába tuskolta, valami galambduc félebe, ahol egy száraz, magas bronzképi ember ült kopasz tarkóval és nyírott ősz szakállal az ablak mellett. Törött széken ült és cigarettát sodort. Az öreg majdnem olyan viselkedésben volt, mint Ádám ősapánk Éden kertjében, ha ugyan ruhának lehet mondani azt a térdig érő nyit-szakadt ingecskét, ami csontos válláról lehul-lámozott és lábelinek azt a papírból vagy kimustrált zsákból készített papucsot, ami benőtt hosszú, cingár lábaféjét fődte.

Az öreg a vendég tiszteletére nem állott föl, nem is nyújtotta a kezét, a szemét sem emelte rá, csak fölemelte a törött, rozsdás, aszott kezét és megszólalt:

— Üljön le!

A jövevény pedig levette kalapját és a félig meztelen háziurat meghajlással köszöntötte.

Aztán ülőhely után firtakozott, de minthogy csak egy székét látott, azt, amelyet a háziur foglalt el, úgy határozott, hogy a három ágy egyikére,

amelyek a fal mellett állottak, fog leereszkedni. Ez a háziurak is tetszett, aki egyébként nem szüntette be a munkát, így szólt a barna ifjúhoz:

— Megbocsát, hogy „pongyolában” fogadom, de itt, érezheti, valóságos pokol van. Kvártélyt akar bérelni nálam, ugy-e? Egy rubel egy hónapra. Az én ágyamon, de az ön ágyeműjével. Naponta egyszer forró víz a szamovárból. Lakbér minden héten előre. Mi az ön foglalkozása?

— A foglalkozásom? — ismétli orra alatt a vendég — hm, hm. Forró víz egyszer napjában. Pedig én kétszerre számítottam.

— Mire kell kétszer meleg víz? Szobát őrző ember maga? Azt hittem, hogy leginkább az utcán forgolódik.

— Ott forgok, ott — feleli a vendég — de megtörténik, hogy az ember napközben hazajön és inni szeretne egy teát.

— Ilyenkor az ember vizet iszik.

— Köszönöm a jótanácsot.

— Nincs miért.

— Így felelt a félmeztelen házigazda, anélkül, hogy egy pillanatra is abbahagyta volna a dolgát, anélkül, hogy a jövevényre egyetlen pillantást vetett volna.

— Hányan laknak itt? — kérdezi a fiatal ember.

— Három szomszédja lesz velem a házigazdával.

— Csak három ágyacska látok — hol alszik majd ön, a házigazda?

— Rám ne legyen gondja, he-he-he. Találok magamnak helyet; az asztalon is elalszom.

A vendég nagyon meglepődött, mert furcsának találta, hogy a hosszú ember, hogyan nyújtózkodik majd ki a kurta asztalon, hová huzza majd be hosszú lábait. Nem is tudta magába gyűrni esodálkozását.

— Arra igazán kíváncsi lennék, hogy tud ilyen magas férfi aludni ilyen szűk asztalon? — kérdezte.

— Ugy, hogy az ember egy vagy két asztalt egymáshoz tol.

— De hisz itt csak egy asztal van?

— Akkor bizony hiba van a dolgozban.

Öreg csufolkodó — gondolta a fiatal ember — és megkérdezi:

— Mikor kell fizetni az első részletet?

— Ha a kvártély megfelel, legjobb, ha nyomban fizet.

A vendég nem volt mogorva ember, szívesen benne volt minden vidámságban és valósággal el volt ragadtatva ettől a jóízű különétől, aki akkor sem emelte rá a szemét, amikor leszurta eléje az ezüsttubelt. A gazda egyik új-jával magához huzta a pénzdarábot és tovább sodorta a cigarettáit.

De nem nézett rá.

Ez kissé bosszantotta az új lakót és fölállott az ágyról.

— Arkadi Schweizer vagyok! — így mutatkozott be.

— Bronzentoler! — viszonzta az öreg kurtán a bemutatkozást, anélkül, hogy most is fölemelte volna a szemét, ellenben bucsuzásul odanyújtotta hosszú két csontos ujját.

Arkadi Schweizer az ajtóban visszafordult.

— Mondja csak, kedves Bronzentoler, kik az ön szomszédjai?

Bronzentoler nyugodtan sodorta a cigarettáit és még mindig nem nézett az ifjura.

— Fontos magának a nemesi származásuk? Nos, ha isten előtt méltó lesz rá, ma este lesz hozzájuk szerencsége. Az egyik Noll, a másik Schmoll és önnel együtt a cégjegyzés így szól majd: Noll, Schmoll & Comp. Meg van elégedve? Ajánlom magam. Menjen és hozza a csomagjait.

MÁSODIK FEJEZET

Arkadi Schweizer a régi indóházba ment a bagázsijáért, amely kis szorosa kötött csomagból állott. Vajjon mit rejtett a csomag? ...

Nem tudom, de amióta a lapokban a párisi párocseka történetét olvastam, fölbizsereg bennem a kíváncsiság, vála-hányszor kézi csomagot látok.

Ha van idő, kedves olvasóm, elmondom neked röviden a párisi szerelmek történetét.

(Polytadjuk.)

IVRIA'

biztosító részvénytársaság

3137-1

Elfogad tűz-, szállít-mány-, üveg-, bető-reéslopás-, baleset-, szavatosság-, vála-mint különféle combi-natiók szerint élet- és járadék-biztosításokat.

Kartelenkivül Szombaton és ünnepnapokon zárva

I g a z g a t ó s á g:

Oradea Mare & Nagyvárad Deák Ferenc-u. 12. Kolozsvár i vezérigazgató: Malom-utca 2.

TRISKA J. zongora nagyraktára

Uj zongorák raktáron.

Telefon 419.

elvállalja egy angol, mint bécsi szerkezetű zongorák megrongált vagy hiányzó alkat-részeinek javítását vagy pótlását. Hangoló megrendelhető. Bartha Miklós-utca 14.

Világcekk!

Luxor's
Coron Blue

Mészeléshez és kékítéshez nélkülözhetetlen angol kocka. I-a minőség. 1 láda 32 csomag. 16 csomag 1/4 és 16 csom. 1/8-es 192 drb. 200 lei beküldése ellenében postán franco küld a

„LUXOR” vegyipari gyár, Cluj,

Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedmény. 1295

LLOYD ÉTTEREM

az előkelő zsidóság talál- ORT. ÉTTEREM
kozó helye. Bankettek, la-
kodalmak legjobb kivitel-
ben és a legjutányosabb Cluj, Mátyás király-ut és
0000000 árban. 0000000 Unió-utca sarok 0000000

Szilágyi Eleonora Rt.

Alánlja: Likör, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1269

Paplan, matrác, ágynemű készen és rendelésre legolcsóbban 1213

Stern-nél Cluj,

Bocskai-u. 9. sz. alatt szerezhetők be.

Rövid, kötött és galenteri nagy-bani raktáromat kiárusítom.

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház

CLUJ, Strada Regina Maria 13. szám. A főbbi szesz cikkekben március 15-től 10 százalékos árengedmény. 2174

Frühel Embuul és Klein Sármael házi-áruház nagyberekedése

Cluj, Piata Vit. Mihailu (v. Széch.-tér) 34. Dick ház. 1283

APRÓHÍRDETESEK

Egy szövevény 1 lei. — Vastagabb betűvel 2 lei. Lapkivétel apróhirdetés ára 10 lei.

Sukhe per sofort deutsches Fräulein zu meinem reijährigen Buben und neunjährigem Mädchen. Französische Sprach und Klavierkenntnisse in Vorzug. Adresse Rózsa Drogeria.

Vas- és fűszer szakmában járatos segéd szonnal felvétetik. Grósz Lajos Érmihályfa va. Szombaton zárva 3321-1

Egy jobb nő kerestetik már 1-ére, ki kőser könyvát ön lóau vezet és a háztartás-ban is segít. Leveleket jó bánásmóddal je-ligére. 2347-1

Némei kisasszony 2 elemi iskolába járó gyerek me le neveőnőak felvétetik. Rados, Cluj, Malom-u. 7. 3218-1

Booskor, mo ótalp, falóbb és szijgyatóbiak

szilárdan a gy kézet ki stoyben és nagyban, legol-csobb arak mellett. — Zsidó megrendeléseket kis posta-csomagokban is szelvéstök. — Létségi taló és bocokor ára 20-70 lei. vagontelétől 3 százalék kedvez-mény. SÁMSON SÓRÁGYÁR, Gyulagyár-utca 1 — Gyorsúter rakánál szemben Telefon: gyár 3-86 — lakás 3-87

Szerkesztőség, hivatalt és nyom Cluj-Kolozsvár, Str. L. Pop. — Brassai-ut

Az Uj Kelet tele Szerkesztőség ..... Kladohivatal ..... Nyomda ..... Héber osztály ..... Zs. N. Sz. ....

A kéziratok kizáró szerkesztőségnek c dök. Kéziratokat adunk vissza és nem hetünk meg

V. évfolyam,

Rüggel

Annak aki nézi: törvény a az életet nézi, nekünk, zsidókn mi az életet ku az imperativuszo dunk, nem állun lirikus elámulás gunkból. Összefo nem oldani. A ebből is fegyver zsidó materializm a természet. Az igaz, hogy jelen szépségeit esodá természetimádók mert mi inkább dálni akarjuk a rázatai nem oldó a lelünkben, ha lizmusokba sürő a napkeltét, no Retyezátra; a reg nak hagyjuk, mi nap a hegyek fő kába fogunk, me az imperativusza Alig van olya a természetnek, peregne le a zsidó maasabb jelenő szalazta a legbeszötte az életrol Kultuszának leg természetből vette pek a természé hold és az újév, a tés rituáléiban a telei harangoznok mok, amelyek amelyekből a tito Az igazság is kit ság lett belőle, él vény, amely szép telenségében is, fenséges, hogy sz jak le, ahogy a palástot boritunk.

De a szimbólu mögötte szinesedő bolum nem fojtja ünnepek melyi misaaszter b'svát ság legnagyobb g ki, az a gondolat, természetben is a rüggelakadás meg Nem eljövendő v kibontakozó életal ben nem a mozgá piom és nem a m vény, hanem a formakeresés. An folytonartó maga tovább. Nem a roth a pusztulások p azzal, hogy régi nyösödnek bele a n

Erős, nagy is elsorvadnak, h ujhodásoktól. Az népek hiába rajon sokféle szépségeit dáját sem értik m kadás egyszerű tö értették. Mi megé nem nagy és hata vagyunk, amely n tette népi öntudata ket a chamisaszar riuma és újból né ből. A tavasz ki ságából és erői feltámadhasson és

A megújulást magáért keresi a z már nincsen nép, gaért élhessen. A